

再帰動詞の再帰形式について —古代教会スラブ語の世界—

山 田 勇

- I はじめに
- II 再帰動詞について
- III 『ノヴゴロド第一年代記（シノド本）』の再帰動詞
- IV 分離再帰小詞の統語論的考察と現代ロシア語の方言にみられる再帰小詞
- V 再帰小詞の機能
纏めにかえて

I

小論では『ノヴゴロド第一年代記（シノド本）』にみられる再帰動詞の再帰小詞の機能をロシア及び旧ソヴェト時代を通じて研究され、1950年代以降にクリモフによって集大成された内容的言語類型学、いわゆる「内容的類型学」contensive typology (контенсивная типология) の成果を加味しながら記述することである。

著者はこれまでロシア語の動詞を研究テーマに据え、現代ロシア語の再帰動詞については、その再帰小詞の機能に注目しながら、考察した。([山田1969])
従来からの説によれば、生成される行為を、行為者側から記述するか、或いは、行為を受ける客体の側からの記述とにわけ、再帰動詞はその後者の表現に関わる

とされてきた。([アカデミー文法1960]、[アカデミー文法1970]) さらに、動詞と主語の関係とする見方も発表された。[イサチェンコ1960] 行為者と非行為者を、何れの側から記述するかという問題は、相 (залог) の範疇に関わる事柄である。このことについて『ノヴゴロド第一年代記 (シノド本)』から例を引こう。

① YAMSS1.XM(1頁:869行):

... ТОМЪ ЖЕ ЛѢТѢ, НА ЗИМОУ, НДЕ ВСѢВОЛОДЪ НА ЧЮДЬ; Н
СТВОРИСЯ ПАКОСТЬ ВЕЛНКА: МНОГО ДОБРЫХЪ МОУЖЬ НЗБИША
ВЪ КЛННѢ НОВЪГОРОДЬЦЬ, МѢСЯЦА ГЕНЪВФРА ВЪ СОУБОТОУ

同じ年の冬にフセヴォロドがチュヂを攻めた。そして大きな禍が起った。彼らは多くのノヴゴロドの貴族をクリンで 殺した。一月二十三日、土曜日のことである。

② YAMS5.XM(5頁:84行):

[6776-36 146p]

... ОУЖЕ ЕСТЬ ВЕЛМН К НОЧН, ЕДА КАКО СМЯТЕМСЯ Н ПОБН-
ЕМСЯ СДМН ”

「既に夜も更けてきた。混乱して 同士打ちをしてはならない」と。

①はフセヴォロドの率いる軍勢がノヴゴロドの貴族を殺した場面の記述である。この能動表現ではフセヴォロドの率いる軍勢が行為者であり、ノヴゴロドの貴族は非行為者である。

②は、いわゆる相互再帰表現で「同士打ちをする」主体が主語であり ПОБНЕМСЯ СДМН という表現中の再帰小詞 СЯ は СДМН とともに、主体の一部の意味を担っている。

③ YAMS5 XM(5 頁:141 行):

[6777-05 147p]

... МОУЖИ МОН Н БРАТЬЯ МОЯ Н ВАША ПОБИТА; А ВЫ ВОЗЪ-
РАТНАНСЯ С НѢМЦИ ”, НА ЖИРОСЛАВА ДАВЫДОВИЧА Н НА
МНУХАНА МНШНИИЧА Н НА ЮРЬА СЕБИСЛАВИЧА,

「私の家臣と私とお前たちの兄弟が殺されたのに、お前たちはネ
ムツイと争った」と、ダヴィドの子とジロスラフの子ミシンとミハイ
ロとズビスラフの子ユーリィに対して不平を言い出した。

③は登場人物の死が、状態表現で語られている。ここでは、行為を受けた側から事態が記述されている。本稿では、『ノヴゴロド第一年代記(シノド本)』にみられる再帰動詞表現を全て抽出し、これら動詞の有している再帰小詞 **ся** の機能を考察する。

II

相の概念はスラブ人の言語が機能するようになった初期から現れていたものと思われる。その搖籃期には分詞形が先ず現れ、その補助手段として再帰代名詞から前接語的に派生した **-ся** が相の表現を形態論のなかに、位置づけるようになった。初期においては、動詞 + **себе** の構文が否定小詞 **не** とともに用いられていた。ロシア語では動詞が否定表現中で用いられると、その目的語も否定される、否定生格の表現がある。『ノヴゴロド第一年代記(シノド本)』にはこの用例は見あたらなかった。このように、その成立の初期にあつては、再帰動詞は動詞 + 再帰代名詞の能動統語論的結合であり、この場合、それらの結合は大変緩いものであった。

YAMSS2 XM(2 頁:494 行):

[6688-08 043B]

... СЪЛНПАЛН БО ся БЯХОУ НА МАЛЕ ЧАСОУ, Н ОУБИША НХЪ
НОВЪГОРОДЬЦИ НЪ О ТРЬХЪ СТЕХЪ, А САМИ СТОРОВИ ВСИ

Воротнищакъ;

ノヴゴロドの人々はほんの短い間戦い、彼らのおよそ三百人を殺し、彼ら自身は皆無事に帰ったのである。

古代教会スラブ語の再帰代名詞と動詞の結合について [木村 1985] は次のように説明する。再帰代名詞対格 *se* は、受動分詞（中略）および動名詞（中略）をのぞく動詞のすべての形とともに、人称・数の区別なしに用いられる・おもな用法は次の3種類である。

1) 再帰的 — *umyti* [完] 《洗う》 ~ *umyti se* 《自分の（からだの一部）を洗う》; *sъpasti* [完] 《救う》 ~ *se* 《自分を救う》; 強調の場合には生・対格 *sebe* も用いられる :

ašte ty esi c(ěsa)rъ ijudeiskъ, s(ъ)p(as)i se samъ 《あなたがユダヤ人の王なら、自分で自分を救え》 (Lk 23. 37 Zo) ~ *s(ъ)p(as)i sebe, ašte s(y)nъ b(o)zii esi* 《あなたが神の子なら自分を救え》 (Mt 27. 40Zo)。 (下線は筆者のもの)

2) 自動詞的 — 他動詞を自動詞に変える: *pribliziti* [完] 《近づける》 — *pribliziti se* 《近づく》; *veseliti* 《よろこばす》 *veseliti se* 《よろこぶ》; *obratiti* [完] 《向ける》 *obratiti se* 《向く》; *otvrěsti* [完] 《あける》 ~ *otvrěsti se* 《あく》。

3) 受動的 *se* は自動詞にもつく。もとの動詞との意味の違いはかならずしもあきらかでない: *plakati* ~ *plakati se* 《泣く》; *padati* ~ *padati se* 《落ちる》; *moliti* ~ *moliti se* 《祈る》。 *se* なしでは用いられない動詞がある: *bojati se* 《恐れる》; *nadějati se* 《期待する》; *postiti se* 《断食する》; *smijati se* 《笑う》。

1) の用例を除くと、再帰動詞の特徴は人間の心理の動きに関わる表現が多いことに気づく。

III

ノヴゴロド第一年代記（シノド本）に現れた再帰動詞のうち、分離再帰小詞を含めた再帰小詞後接型動詞について出現頻度を調べた結果は次の通りであった。

再帰小詞と後接型再帰動詞の出現頻度					
再帰動詞	頻度	再帰動詞	頻度	再帰動詞	頻度
прѣставнѣсѣ	57	въспятнѣсѣ	4	передашасѣ	2
сѣ	46	напълнѣсѣ	4	разгнѣвасѣ	2
прѣставнѣсѣ	24	затворнѣсѣ	3	въздвнжесѣ	2
бншасѣ	22	сѣстоупнѣсѣ	3	възвратнѣсѣ	2
загорѣсѣ	13	наполнѣсѣ	3	кланяюсѣ	2
воротншасѣ	10	кънѣсѣ	3	покаемсѣ	2
къшасѣ	8	оутанвѣсѣ	3	молнтнѣсѣ	2
роднѣсѣ	7	высоушасѣ	3	погоннѣсѣ	2
ставнтѣсѣ	7	бнѣсѣ	3	ганкъшасѣ	2
затворншасѣ	7	перѣставнѣсѣ	3	лншнѣсѣ	2
поклонншасѣ	6	оумнрншасѣ	2	бнтнѣсѣ	2
оженнѣсѣ	6	поклоннвѣсѣ	2	гоннѣсѣ	2
створнѣсѣ	6	божчесѣ	2	остасѣ	2
пострнжесѣ	6	божцесѣ	2	совкоупнвшесѣ	2
послашасѣ	6	трѣсесѣ	2	прнблнжншасѣ	2
въспятншасѣ	5	гнашасѣ	2	възворотншасѣ	2
загорѣсѣ	5	божцасѣ	2	възвратнѣсѣ	2
разндѣсѣ	4	нсполнншасѣ	2	разболѣсѣ	2
пострнгѣсѣ	4	разболѣсѣ	2		
възвратншасѣ	4	сѣмнрншасѣ	2		

再帰動詞	頻度	再帰動詞	頻度	再帰動詞	頻度
оубоѡся	1	пополошишася	1	радоуется	1
сѣнѡся	1	сѣвъкоупишася	1	лишѡется	1
лишюся	1	печѡловахуоуся	1	осталося	1
бнѡся	1	въспомануотся	1	смаѡемся	1
сѣцнся	1	радовахуоуся	1	побнемся	1
блнся	1	закрываются	1	сѣнѡтнся	1
отѡнся	1	просльзнтся	1	воротнся	1
падѡся	1	сѣжалѡшется	1	остатнся	1
концаюцюся	1	кланяхуоуся	1	вымолнся	1
пострнчся	1	исполчнтся	1	помолнся	1
моляхуоутся	1	знаменѡтсѡся	1	оустѡвнся	1
помолнтся	1	кланѡмся	1	остѡвнся	1
ропрѣѡся	1	вѣнѡцѡся	1	крѡшеся	1
въротнѡся	1	скроутся	1	печѡшеся	1
нзмѣннѡся	1	троужѡмся	1	бнѡшеся	1
помолнѡся	1	ропрѣсѡ	1	снемшеся	1
оправннѡся	1	зовѡтсѡ	1	молѡчеся	1
воротнѡшеся	1	нмѡемся	1	отречеся	1
покроутнѡшеся	1	сѣшьдѡся	1	вѣрѡщеся	1
похѡвалнѡшеся	1	оубоѡѡѡся	1	пекоущеся	1
нзнемоѡшася	1	моляхуоуся	1	обрѣтеся	1
оустереѡшася	1	сѣбыетсѡ	1	зѡжѡжеся	1
сѣнѡшася	1	разнѡшася	1	надѣемся	1
гонншася	1	омрачншася	1	отчѡемся	1
скончася	1	зарѡтншася	1	пострнѡшнся	1
възвратнѡмся	1	покорншася	1	оумнрнѡшеся	1
сѣнѡмѡшѡемся	1	нзѡвоншася	1	оубѡѡѡшеся	1
оустрашнлѡся	1	погонншася	1	ропрѣѡшеся	1

再帰動詞	頻度	再帰動詞	頻度	再帰動詞	頻度
ВОЗЪРАТНАСЯ	1	ОБЛОМНШАСЯ	1	РАЗБѢГОШАСЯ	1
ПРОСВѢТНЕСЯ	1	СЪЛОЖНШАСЯ	1	ИСТРИГОШАСЯ	1
ВЕСЕЛНТНЕСЯ	1	СЪЕЗДНШАСЯ	1	РАЗБЕГОШАСЯ	1
ПРОСВЕТНЕСЯ	1	СЪВАДНШАСЯ	1	ПРОШНВОШАСЯ	1
ПЕРЕВОЗНЕСЯ	1	ОТПРЯШАСЯ	1	ШОРОННШАСЯ	1
ВЕСЕЛЯШЕСЯ	1	СКОНЧАШАСЯ	1	РОЗДѢЛНШАСЯ	1
ОУБОМВЪШЕСЯ	1	СОПРОСТАСЯ	1	РОЗЪБЪХАШАСЯ	1
ОСТАВЪШЕСЯ	1	РАПГНѢВАСЯ	1	СЪСЫЛАЮЧЕСЯ	1
СВѢЩАВШЕСЯ	1	ОБРАДОВАСЯ	1	КЛАНИХОУСЯ	1
ЗАГАРАШЕСЯ	1	ПЕЧАКЕКАСЯ	1	ПОРОУЧАТЕСЯ	1
ОБРАТНТЕСЯ	1	ВЫКАСЯ	1	ПРОТНВНТНЕСЯ	1
ВЪЗВРАЩАЕМЕСЯ	1	БНКАСЯ	1	ВЪСТОУПАТНЕСЯ	1
ВЪЗВРАТНВЪСЯ	1	ПРОСА	1	НАДѢКАСЯ	1
СЪМКАТОШАСЯ	1	КОНЧАВАЮТЕСЯ	1	БОКАЩКАСЯ	1
СЪННДОШАСЯ	1	ПОРОУЧАЮСЯ	1	АНШАЮСЯ	1
СЛАХОУСЯ	1	КЛАНИЕМЕСЯ	1	ВЪЗМАТЕСЯ	1
ВЕЛКАТЕСЯ	1	ЗАТВОРНЛЪСЯ	1	ОТВЪРЖЕСЯ	1
АНШНТЕСЯ	1	ОБОЛОЧНЛЕСЯ	1	РАЗБЕЖЕСЯ	1
ИЗБЫНЕСЯ	1	СЪВКОУПНАСЯ	1	ОТСТОУПАЕМЕСЯ	1
БОКАТНЕСЯ	1	СОВКОУПНАСЯ	1	ПЕРЕБРОДКАСЯ	1
КАВНТНЕСЯ	1	ПЕРЕМОГАНТЕКАСЯ	1	РАЗБОЛѢВЪСЯ	1
ОУДАЛНЕСЯ	1	КРОУТНТНЕСЯ	1	КОНЦАШАСЯ	1
БЪЮЩЕСЯ	1	БРОДНТНЕСЯ	1	ЗАКЛКАШАСЯ	1
ИМЕТЕСЯ	1	ГРАВНТНЕСЯ	1	СМКАТОШАСЯ	1
ВЕРЖЕСЯ	1	ЗАТРАТНЕСЯ	1	СЪНДОШАСЯ	1
ДВНЖЕСЯ	1	ПРИДАТНЕСЯ	1	СКОПНШАСЯ	1
СОНДЕКАСЯ	1	СЪТВОРНЕСЯ	1	ТРОУДНШАСЯ	1
СЪКАШАСЯ	1	ОТСТОУПНЕСЯ	1	ТРНДНШАСЯ	1
СНКАШАСЯ	1	СОВКОУПНЕСЯ	1	ПОГНАШАСЯ	1

再帰動詞	頻度	再帰動詞	頻度	再帰動詞	頻度
слашася	1	исполнися	1	предашася	1
вѣнчася	1	възмолиися	1	раздърсася	1
обѣщася	1	пакланися	1	възмалася	1
сѣбрася	1	потроудися	1	порюшлася	1
плакася	1	оубоившеся	1	вразнлася	1
оустерегосшася	1	сѣмерчеся	1	обоумся	1
прѣставнѣтася	1	сѣбрачеся	1	борися	1
обращаемъся	1	валкющеся	1		

主要な動詞の意味を調べてみると、прѣставнѣся (亡くなった)、вншася (戦い) загорѣся (火を出し)、воротншася (引き返した)、ншася (捕えた)、роднѣся (生まれた)、ставнтѣся (叙任される)、затворншася (身を隠した)、поклонншася (恭順の意を表した)、оженнѣся (結婚した) 等となっている。古代ロシアの古文書の世界を伺い知ることが出来よう。古代教会スラブ語では再帰代名詞は次のように活用していた。

再帰代名詞の活用	
格	変化形
単数生格	СЕБЕ
与格	СЕБѢ, СЯ
対格	СА, СЕБЕ
造格	СОБОЮ
所格	СЕБѢ

木村によると生格 СЕБЕ には強調の例がみられるという。そこで、『ノヴゴロド 第一年代記 (シノド本)』に現れた、再帰代名詞生格 СЕБЕ を含む表現を次にあ

げる。

再帰代名詞生対格 (себе) の例 :

YAMSSI XM(1 頁:651 行):

[6626-02 009B]

... ТОМЪ ЖЕ ЛѢТѢ ПРИВЕДЕ ВОЛОДНМНРЪ СЪ МЪСТНСЛА-
ВОМЪ ВСА БОЯРЫ НОВГОРОДСКЫЯ КЬЕВОУ, Н ЗАВОДИ КЪ
ЧЕСТЬНОВОУ ХРЕСТОУ, Н ПОУСТИ КЪ ДОМОВЬ, А ННЫМЪ ОУ СЕБЕ
ОСТАВИ;

同じ年ヴラヂミル (Δ1) がムスチスラフ (Δ11) と共にノヴゴロド
のすべての貴族をキエフに連れて行って、ある者には宣誓をさせ、彼
らを家に帰らせたが、他の者たちは自分のところに残した。

[6645-07 018B]

... ПОТОМЪ ЖЕ СВЯТОСЛАВЪ ОЛГОВИЦЪ СЪВЪКОУПИ ВСЮ
ЗЕМЛЮ НОВГОРОДСКОЮ, Н БРАТА СВОЕГО ПРИВЕДЕ ГЛЪБЪКА,
КОУРМЫ СЪ ПОЛОВЪЦИ, ИДОША НА ПЛЬСКОВЪ ПРОГОНИТЬ
ВСЪВОЛОДА. Н НЕ ПОКОРНШАСЯ ПЛЬСКОВИЦИ НМЪ,

その後オレグの子スヴァトスラフ (Ц43) はノヴゴロド全土の人を
集め、自分の兄弟グレブ (コ) (Ц44)、クルスクの人々、およびポロフ
ツイを連れて来た。彼らはフセヴオロド (Δ111) を追い出すためにプ
スコフを攻めたが、プスコフの人々は彼らに屈しなかった。

[6645-08 018B]

... НИ ВЫГНАША КНЯЗЯ ОТ СЕБЕ, НЪ ВМХОУТЬ СЯ ОУСТЕРЕ-
ГАН, ЗАСЕКЛИ ОУСЕКЪ ВСЪ; Н СЪДОУМАВЪШЕ КНЯЗЬ Н ЛЮДЬЕ

НА ПОУТН, ВЪСПАТНШАСМ НА ДОУБРОВЪНЪ,

彼らは自分たちのもとから公を追い出さず警戒をして、切り倒した木ですべての(道を)遮断してしまっていた。そこで彼らは公と途中で相談し、ドゥブロヴィナで引き返した。

[6649-07 021В]

... И ЗАТОЦНША ККОУНА ВЪ ЧЮДЬ СЪ БРАТОМЪ, ОКОВА-
ВЪШЕ И РОУЦЪ КЪ ШЫН. И ПОСЛЕДЪ ПРНВЕДЕ КЪ КЪ СОБЕ ГЮРГИ
И ЖЕНЫ ЕМ ИЗ НОВАГОРОДА, И ОУ СЕБЕ КЪ ДЪРЖАШЕ ВЪ МНЛОСТН.

それから彼らはヤクンと弟を、両手を首にまわして枷をはめ、チュヂのもとに追放した。その後ユリー (A17) は彼らを自分のもとに、またノヴゴロドからは彼ら二人の妻を連れて来て、彼らを自分の庇護のもとにおいた。

YAMSS2 XM(2 頁:485 行):

[6688-06 043В]

... ТОУ БО БЯХОУ ВЫШЛИ СОУЖДАЛЪЦН ПЪЛКОМЪ, И ОУГО-
ШЛИ ОКОЛО СЕБЕ ТВЪРДЪ, И НЕ СЪМЪША ТИ ПЪЛКОУ;

その時スズダリの人々が隊をなして出てきて自分たちの周囲に防塁を作っていたが、あえて戦おうとしていなかったからである。

... ВЪ ТО ЖЕ ЛЪТО СЪРОУБИША ЦЕРКОВЬ НА ГОРОДИЩИ
СВЯТОГО НИКОЛЫ КНЯЗЬ КРОСЛАВ, А ВЛАДЫКА ВЪ ДВОРЕ ОУ

СЕБЕ ОУСТРЕННЕ ГОСПОДНЕ;

同じ年にヤロスラフ公 (Δ1153) はゴロヂシチェに聖ニコラオスの教会を木で建て、また尊師は自分の邸に奉獻日 (教会を建てた)。

[6704-15 058ρ/058B]

... а новгородѣце нзмавь всеволодь за волокомь и по всеѣ земли своен, държаше оу СЕБЕ, не поусти нхъ новоугородоу; нъ хожахоу по городоу по волн володн-мнри.

フセヴォロド (Δ177XK) はヴォロクの向こう、および自分の全領土においてノヴゴロドの人々を捕え、彼らをノヴゴロドへ行かせず、自分のもとにとどめていた。しかし彼らはヴラヂミリの町では中を自由に歩き回っていた。

[6712-28 067B]

... мюрчюфль же посла къ ннколѣ и къ людъмь въ святоую софню: ” азъ малъ ворога вашего нсаконнця, азъ вашъ цесарь; а ннколѣ даю първыи въ бодрехъ, сложн съ СЕБЕ вѣньць ”

ムルツプロスは聖ソフィア教会にいるニコラスと人々のもとに使者を送って、「私はあなたがたの敵であるイサキオスの子を捕えています。私があなたがたの皇帝です。ニコラスには大貴族の中の第一の位を与えましょう。冠を脱ぎなさい」と (言った)。

[6717-19 075ρ]

... и цѣловаша новгородци чествовыи хрестъ, око ” не хочемь оу СЕБЕ държати дѣтнн дмитровыхъ, нн володнслава, нн борнса, нн твърднслава станнловнця и овѣст-

РАТА ДОМАЖИРОВНИЦА ”;

ノヴゴロドの人々は聖なる十字架に口づけをして、「私たちはドミトルの子どもたちもヴラヂスラフもボリスもスタニロフの子トヴェルヂスラフもドマジルの子オヴストラトも私たちのもとにおきたくはない」と(言った)。

YAMSS3.XM(3頁:12行):

[6719-01 076B]

... ПРІДЕ ДМІТРЬ КОУНІЦЬ НЗ РОУСН, Н СЪСТОУПІСЯ ТВЪР-
ДНІСЛАВЪ ПОСАДІНІЦЬСТВА ПО СВОЕН ВОЛН СТАРЪНІШЮ СЕБЕ:
ГЪГДА ЖЕ ДА СІ ПОСАДІНІЦЬСТВО ДЪМІТРОУ КОУНІЧЮ.

6719 (1211)年 ヤクンの子ドミトルがルシから来たので、トヴェルヂスラフは自分の意志で市長官職を自分の年長者に譲った。そこで(人々は)市長官職をヤクンの子ドミトルに与えた。

[6721-02 078P]

... ПЛЪСКОВІЦН БО ВМХОУ ВЪ ТО ВРЕМІА НЗГНАЛН КНІЗЬ
ВОЛОДІМІРА ОТ СЕБЕ, А ПЛЪСКОВІЦН ВМХОУ НА ОЗЪРЪ; Н
МНОГО СТВОРІША ЗЛА Н ОТЪНДОША.

プスコフの人々が当時自分たちのもとからヴラヂミル公(J52)を追い出していて、湖岸にいたからである。彼ら(リトヴァの人々)は多くの悪事を行い、立ち去った。

[6728-01 092B]

... ПРІДЕ ДРХЕНПІНСКОПЪ МІТРОФАНЪ, ОПРАВНІВЪСЯ БО-
ГОМЪ Н СВЯТОЮ СОФІЕЮ, ВЪ НОВГОРОДЪ МАРТА ВЪ 17; А
АНТОНІИ МІТРОПОЛІТЪ ОУ СЕБЕ ВЪ ЧЕСТН, ВЪДА ЕМОУ ЕПН-

СКОПЬЮ ВЪ ПЕРЕМЫШАН.

6728 (1220) 年 神と聖ソフィアにより正当と認められて、大主教ミトロファンが三月十七日にノヴゴロドに来た。一方アントニーを府主教は盛大に迎え、彼にペレムィシリでの主教職を与えた。

[6732-34 098B]

... СТАЛЪ БО БѢ НА ГОРѢ НАДЪ РѢКОЮ НАДЪ КАЛКОМЪ,
БѢ БО МѢСТО ТО КАМЯННОЕ, И ТОУ ОУГОШН ГОРОДЪ ОКОЛО
СЕБЕ ВЪ КОЛѢХЪ, И БНСА С НИМИ ИЗ ГОРОДА ТОГО ПО 3 ДНИ.

彼はカラク川を見おろす丘の上に陣を張っていたが、その場所は石が多かったので、彼は自分（の陣営）のまわりに杭で砦を築き、その砦の中から彼らと三日間戦った。

[6736-07 103B]

... НОВГОРОДЬЦН ЖЕ СТОМВЪШЕ ВЪ НЕВЕ НЕКОЛНКО ДНИ,
СТВОРИША ВѢЧЕ И ХОТѢША ОУБИТИ
СОУДНИМРА, И СЪКРЫ И КНЯЗЬ ВЪ НАСАДЕ ОУ СЕБЕ;

ノヴゴロドの人々はネヴァ（川）に数日とどまり、民会を開いてスヂミルを殺そうとしたが、公が彼を自分の船にかくまった。

YAMSS4.XM(4 頁:641 行):

[6742-14 118B]

... И ОТЪМША ОУ НИХЪ КОНЬ 300 И СЪ ТОВАРОМЪ НХЪ, А
САМИ ПОБѢГОША НА ЛЕСЪ, ПОМЕТАВЪШЕ ОРОУЖИЯ, И ЦНТЫ,
И СОВИ, И ВСЕ ОТ СЕБЕ; А НИИИ ТОУ КОСТЬЮ ПАДОША.

（ノヴゴロドの人々は）彼らから馬三百頭と彼らの軽重を奪ったが、彼ら自身は武器、盾、投げ槍、およびその他すべてを投げ捨てて

森の方に逃げ、他の者は屍となって倒れた。

[6745-03 120B]

... ТОГО ЖЕ ЛѢТА ПРІДОША В СНАѢ ВЕЛИЦѢ НѢМЦІН НЗЪ
ЗАМОРНА В РИГОУ, Н ТОУ СОВКОУПНВШЕСЯ ВСИ, Н РИЖАНЕ
Н ВСЯ ЧЮДСКАЯ ЗЕМЛЯ, Н ПЛЬСКОВИЧІН ОТ СЕБЕ ПОСЛАША
ПОМОЩЬ МОУЖЬ 200, НДОША НА БЕЗБОЖНОУЮ АНТВОУ;

この年ネムツィが大軍勢で海の向こうからリガにやって来たので、
そこにすべての者、リガの人々とチュチの全土が集結した。プスコフ
の人々も二百人の援軍を送り、神を知らぬリトヴァに向かって兵を進
めた。

[6746-28 124p]

... Н НАЧА КНЯЗЬ ПОЛКЪ СТАВНТИ ОКОЛО СЕБЕ, Н СЕ ВНЕ-
ЗАПОУ ТАТАРОВЕ ПРИСПѢША; КНЯЗЬ ЖЕ НЕ ОУСПѢВЪ НИЧ-
ТОЖЕ, ПОВѢЖЕ; Н БЫ НА РѢЦѢ ЦНТИ, Н ПОСТІГОША Н, Н ЖИ-
ВОТЬ СВОИ СКОПЧА ТОУ.

そこで公は自分のまわりに軍隊を置きはじめたが、そこに突然タ
タールが近づいた。公は何をする暇もなく、逃げた。彼がシチ川7) に
着いたとき、(タタールが) 彼に追いついた。そこで彼は生涯を終え
たのである。

[6748-08 127p]

... Н НАКЛАДШЕ КОРАБЛЯ ДВА ВМѢШНУХЪ МОУЖЬ, ПРЕЖЕ
СЕБЕ ПОУСТІША Н К МОРЮ; А ПРОКЪ НХЪ, НХКОПАВШЕ КМОУ,
ВМЕТАША В НЮ БЕЩІСЛА; А НННН МНОЗИ КЗВЪНН БЫША;

彼らは身分の高い人々を二隻の船に乗せ、自分たちより先に彼ら
を海に逃がした。また残った者は穴を掘り、その中に大勢を投げ入れ

たが、他の多くの者は傷ついていた。

[6761-07 133p]

... САМИ БО НА СЕБЕ ПОЧАЛИ ОКАНЫНИ ПРЕСТОУПНИЦИ ПРАВ-
ДЫ; И ПРИСЛАША ВЪ ПЛЫСКОВЪ И В НОВЪГОРОДЪ, ХОТЯЩЕ
МИРА НА ВСЕН ВОЛИ НОВГОРОДСКОИ И НА ПЛЫСКОВЬСКОИ; И
ТАКО ОУМИРИШАСЯ.

忌まわしい罪人たちは、自分たちのために条約を結ぼうとして、ブスコフとノヴゴロドに使いをよこし、ノヴゴロド全体とブスコフの意志による和睦を望んだ。そして、そのようにして和睦した。

[6773-10 141B]

... ПО ОУБНЕННИ ЖЕ ОТЦА СВОЕГО, НЕ ХОТЯЩЮ ЕМОУ СЕГО
СТВОРИТИ, ПО БОГОУ ПОПОУЩЬШЮ НА ННХЪ, НА ПОГАНОУЮ
ЛНТВОУ, ЗА ХРИСТЬЯНСКОЮ КРОВЬ, ВЛОЖИ СЕМОУ ВЪ СЕРДЦЕ,
СОИМЯ СЪ СЕБЕ РИЗЮ,

自分の父が殺害された後、彼が望まなかったにも拘らず、神がキリスト教徒の血のために彼ら異教のリトヴァに差し向けられたので、彼は神のお告げにより僧衣を脱いだ。

[6773-12 141B]

... СЪВКОУПИ ОКОЛО СЕБЕ ВОИ ОТЦА СВОЕГО И ПРИИТЕЛИ,
ПОМОЛИВЪСЯ КРЕСТОУ ЧЕСТНОМУ, ШЕДЪ НА ПОГАНОУЮ ЛНТ-
ВОУ, И ПОВЕДАНЪ, И СТОЯ НА ЗЕМЛИ НХЪ ВСЕ ЛЪТО.

彼は、自分の回りに父の軍隊と仲間を集め、正義の十字架に祈った後、異教のリトヴァに向かった。そして、彼は彼らを打ち負かし、彼

らの国に一年中いた。

[6774-01 142p]

... ПОСАДИША ПЛЬСКОВИЧН ОУ СЕБЕ КНЯЗЮ ДОВМОНТА
АНТОВЬСКОГО.

6774 (1266年) プスコフの人々はリトヴァのダウマン
タスを自分たちの公にした。

[6774-04 142p]

... КНЯЗЬ ЖЕ ГЕРДЕНЬ СОВКОУПИ ОКОЛО СЕБЕ СЯЛОУ АНТО-
ВЬСКОЮ, И ПОГОНИСЯ ПО НИХЪ. И ЯКО ОУВЪДАША ПЛЬСКО-
ВИЧН ПОГОНЮ, ОТЕДАША ПОЛОНЪ, А САМИ СТАША КРЪПКО
ПРОТНВОУ НМЪ О СЮ СТОРОНОУ ДВИННУ.

ゲルデニス侯は自分のまわりにリトヴァの軍勢を集め、彼らの後
を追った。プスコフの人々は追手がくることを知ると、捕虜を送り返
し、自分たちはドヴィナ川のこちら側で（東岸で）彼らに対して毅然
と陣を張った。

[6776-05 143B]

... ПОСЛА ЯРОСЛАВЪ В СЕБЕ МЪСТО СВЯТЪСЛАВА С ПОЛКЫ.
И НЗНСКАША МАСТЕРЫ ПОРОЧНЫЪ, И НАЧАША ЧИНИТИ ПОРОКЫ
ВЪ ВЛАДЫЧНИ ДВОРЪ.

ヤロスラフ (K45) は自分の代わりにスヴァトスラフ (K451) を軍隊
と共に送った。(彼らは) 破城槌の職人を捜し出して、導師の屋敷で
破城槌を作り始めた。

再帰代名詞が強調として使われている例は例えば以下の例があげられよう。

YAMSS3.XM(3頁:12行):

[6719-01 076B]

... ПРІДЕ ДМНТРЪ КОУНЦЪ НЗ РОУСН, Н СЪСТОУПНСК ТВЪР-
АНСАДВЪ ПОСАДННЦЪСТВА ПО СВОЕН ВОЛН СТАРЪНШЮ СЕБЕ:
ТЪГДА ЖЕ ДА ^ СА ПОСАДННЦЪСТВО ДЪМНТРОУ КОУННЧЮ.

6 7 1 9 (1 2 1 1) 年 ヤクンの子ドミトルがルシから来たの
で、トヴェルヂスラフは自分の意志で市長官職を自分の年長者に譲つ
た。そこで (人々は) 市長官職をヤクンの子ドミトルに与えた。

次に再帰代名詞造格の例を示す。

再帰代名詞造格 (СОБОЮ) の例:

YAMSS1.XM(1頁:1889行):

[6665-02 029B]

... Н СЪВАДНШАСА БРАТЬЯ, Н МОСТЪ ПЕРЕНМАША НА ВЪЛ-
ХОВЕ, Н СТАША СТОРОЖИ ОУ ГОРОДЬНЫХЪ ВОРОТЬ, А ДРОУЗНИ
НА ОНОМЪ ПОЛОУ, МАЛЫ ЖЕ Н КРЪВН НЕ ПРОЛЪША МЕЖИ
СОБОЮ.

そして兄弟たちは争い始めた。人々はヴォルフ川 (にかか) 橋
を奪い取り、城砦の門のところに見張りを立てた。他の人々は向こう
岸にいた。彼らは互いに血を流さんばかりであった。

YAMSS2.XM(1頁:558行):

[6689-07 044B]

... Н БЪДА НМЪ БЪ ВЕЛНКА; Н ПРЕДАШАСА НОВОТЪРЖЦН,
А ПРОПЪЛКА ВЕДЕ СЪ СОБОЮ, ОКОВАВЪ, Н НОВОТЪРЖЦЕ ВСЕ
СЪ ЖЕНАМН Н СЪ ДЕТЬМН, Н ГОРОДЪ ПОЖЪЖЕ.

彼らの困窮は甚だしかった。ノヴィトルグの人々が降伏したので、

彼(Δ177)はヤロポルク(Δ1712)に枷をはめ、すべてのノヴィトルグの人々を妻と子どもたちと共に連れ出し、町を焼いた。

[6696-04 048B]

... ПОМ СЪ СОБОЮ ПЛЬСКОВОУ АРХІЕПІСКОПЪ ГАВРИЛА, И ДОШНДЪ ПЛЬСКОВА РАЗБОЛЕСА, И ПОСТРНЖЕ И ВЛАДЫКА И ВЪ СКНМОУ, И ПРЕСТАВНЕСА МЪСНАЦА ОКТЯБРЯ ВЪ 13, НА СВЯТОЮ МОУЧЕННИКОУ КАРПА И ПАПОУЛА,

大主教ガヴリイルが(彼を)自分と共にプスコフに連れて来たが、彼はプスコフまで来て病気になる。そこで導師は彼を剃髪させてスヒマ僧にした。それから彼は亡くなったのである。十月十三日、聖殉教者カルプスとパピュルスの日のものであった。

[6699-05 050B]

... ВЪ ТО ЖЕ ЛѢТО ХОДИ КНЯЗЬ ЯРОСЛАВ НА ЛОУКЫ, ПОЗВАНЪ ПОЛОТЬСКОЮ КНЯЖЬЕЮ И ПОЛОЦЯНЫ, И ПОМ СЪ СОБОЮ НОВЪГОРОДЬЦЪ ПЕРЕДЬНЮЮ ДРОУЖИНОУ;

同じ年ヤロスラフ公(Δ1153)は、ポロツクの公たちとポロツクの人々に呼ばれてルキを攻めたが、彼はノヴゴロドの人々の先遣隊を連れて行った。

[6699-06 050B]

... И СЪНМШАСА НА РОУБЕЖИ И ПОЛОЖИША МЕЖИ СОБОЮ ЛЮБЪВЬ, ЯКО НА ЗИМОУ ВСѢМЪ СЪНМТНЕСА ЛЮБО НА ЛИТВОУ, ЛЮБО НА ЧЮДЬ; И ПРНДЕ КНЯЗЬ НОВОУГОРОДОУ ЯРОСЛАВЪ ОДАРЕНЬ. ТЪГДА ЖЕ РОДНЕСА ОУ КНЯЗЯ СЫНЬ ОУ ЯРОСЛАВА.

彼らは国境に集まり、リトヴァを攻めるためであれ、チュヂを攻めるためであれ、すべての者が冬に集まるように合意した。ヤロスラフ

公 (Δ1153) は贈物を受け取り、ノヴゴロドへ帰った。この時ヤロスラフ公 (Δ1153) に息子が生れた。

[6701-08 053p]

... И ЯКО СКОПИША ВОЕ И ВЫСЛАША ИЗ ГОРОДА КЪ ВОЕВОДЕ: ” ПОНДИ ВЪ ГОРОДЪ, ПОЕМЪ СЪ СОБОЮ 12 МОУЖ ВЪЧЬШНУХЪ ”;

軍勢を集め終えると、彼らは軍司令官のもとに町から使者を送り、「十二人の貴族と共に町に来なさい」(と言った)。

[6701-09 053p]

... И ИДЕ ВЪ ГОРОДЪ ВОЕВОДА, ПОНИМА СЪ СОБОЮ ПОПА ИВАКА ЛЕГЕНА И НИЕУХЪ ВЪЧЬШНУХЪ, ИСЪКОША Я НА КАНОУНЪ СВЯТЫЯ ВАРВАРЫ;

そこで軍司令官は司祭イヴェンコ・レゲンやそのほかの貴族を連れて町に入った。(ユグラの人々は) 聖バルバラの日 (12月4日) の前日に、彼らを斬り殺した。

[6704-08 057b]

... А ВСЕВОЛОДЪ ИДЕ НА ЧЪРНИГОВЪ, СЪКОПИВЪ СИЛОУ СВОЮ И ПОЛОВЬЧЬСКОУ СИЛОУ ПРИВЕДЪ, И ВОЖАШЕ СЪ СОБОЮ ПОСАДНИКА НОВГОРОДСКАГО МНРОШКОУ И ИВАКА И ФОМОУ, А НОВГОРОДЦЕМЪ ПОВЕЛЕ ИТИ НА ЛОУКЫ.

一方フセヴォロド (Δ177XK) は自分の軍隊を集め、ポロフツィの軍隊を率い、チェルニゴフを攻めた。彼はノヴゴロドの市長官ミロシ

カ、イヴァンコ、およびフォマを自分と共に連れ歩き、ノヴゴロドの人々にはルキを攻めるように命じた。

[6704-09 057B]

... ИДОША СЪ КРОСЛАВОМЪ, И СЪДѢВЪШЕ НА ЛОУРАХЪ, ВОРОТНШАСЯ ДОМОВЪ, А ВСѢВОЛОДЪ ВЪШЪДЪ ВЪ ЗЕМЛЮ НХЪ; И НЕ ВДА БОГЪ МЕЖИ НИИ КРЪВИ ПРОЛНТНА БОЛЬША, И ВЪЗЯША МНРЪ МЕЖИ СОБОЮ,

彼らはヤロスラフ (Δ1153) と共に行き、ルキにとどまった後に家に帰ったが、フセヴォロド (Δ177XK) は彼らの国に入った。そして神は彼らの間にそれ以上血を流すことを許されず、彼らは互いに和を結んだ。

[6706-15 060B]

... И ЕСТРЕТОША ПОЛОЦАНЕ СЪ ПОКЛОНОМЪ НА ОЗЪРЕ НА КАСЪНАЕ; И ВЪЗЪМЪШЕ МНРЪ, ВЪЗВРАТНШАСЯ НОВОУГОРОДОУ БОГЪ БО НЕ ВДА КРЪВИ ПРОЛНТНА КРЕСТЬЯНОМЪ МЕЖИ СОБОЮ

ポロツクの人々はカスプリ湖のほとりで (彼らを) 礼をもって出迎えた。そこで彼らは和を結び、ノヴゴロドに帰った。神がキリスト教徒が互いに血を流すことを許されなかったからである。

[6717-10 074P]

... А СОБОЮ ПОМЪ СЫНА СВОЕГО КОСЪТЯНТИНА И ПОСАДНИКА ДЪМНТРА, СТРЕЛЕНА ПОДЪ ПРОНЬСКОМЪ, А ВЪТЪШНХЪ 7.

一方彼は自分の息子コスチャンチン (K1) とプロニスクの近くで矢で

傷つけられた市長官ドミトルと七人の貴族を自分と共に連れて行った。

YAMSS3 XM(1 頁:69 行):

[6719-09 077B]

... ТЪГДА ЖЕ БЪШЕ ПРИШЪЛЪ, ПРЪЖЕ ИЗГНАНИКЪ МИТРО-
ФАНЪ АРХИЕПИСКОПА, ДОБРЫНА КДРЪБНКОВИЦЪ ИЗЪ ЦЕСАРЯГ-
РАДА И ПРИВЕЗЪ СЪ СОБОЮ ГРОБЪ ГОСПОДЕНЪ, А САМЪ ПОСТ-
ПРИЖЕСА НА ХОУТНИЪ ОУ СВЯТОГО СПАСА;

この時大主教ミトロファンが追放される前に、ツァリグラドから
ヤドレイクの子ドブリニャが来ていた。彼は主の棺を携えてやって
来たが、彼自身はフトイニ（修道院）の聖救世主（教会）で剃髪した。

[6723-08 081p]

... ТОГО ЖЕ ЛЪТА ПОНДЕ КНЯЗЪ МРОСЛАВЪ НА ТЪРЖЪКЪ,
ПОНМА СЪ СОБОЮ ТВЪРДСЛАВА МНХАЛКОВИЦЪ, МНКНФОРД,
ПОЛЮДА, СВЫСЛАВА, СМЕНА, ОЛЪКСОУ, И МНОГО БОЯРЪ, И
ОДАРНВЪ, ПРИСЛА ВЪ НОВЪГОРОДЪ;

同じ年ヤロスラフ公(K4)はトルジョク5) (ノヴィトルグ) に行き、
ミハルコの子トヴェルヂスラフ、ミキフォル、ポリユド、スブイスラ
フ、スメン、オレクサ、および多くの貴族を連れて行って、贈物をし、
彼らをノヴゴロドに帰したが、

[6724-15 084B]

... МРОСЛАВЪ ЖЕ ПОНДЕ СЪ ТОРОЖКОУ, ПОНМАВЪ СТАРЕН-
ШНЕ МОУЖИ СЪ СОБОЮ НОВГОРОДСТИИ, И МОЛОДЫХЪ ИЗБО-

ромъ, а новотържъци вси;

そこでヤロスラフ (K4) はノヴゴロドの貴族、選ばれた壮丁、ノ
ヴィトルグの人々のすべてを伴い、トルジョクを出た。

[6725-01 087p]

... ПОНДЕ МЫСТИСЛАВЪ КЬЕВУЮ, ОСТАВИВЪ НОВЕГОРОДЪ КНЯ-
ГЫНЮ И СЫНА СВОЕГО ВАСНАИЯ; И ПОИ СЪ СОБОЮ ГЮРГМ
НВАНКОВИЦЮ, СЫСЛАВА СТЕПАННИЦЮ, ОЛЬКСОУ ПОУТНЛОВИЦЮ.

6725 (1217) 年 ムスチスラフ (J51) はノヴゴロドに公妃
と息子のヴァシリー (J511)1) を残して、キエフに行った。彼はイヴァ
ンコの子ギュルギ、ステパンの子スプイスラフ、プチロの子オレクサ
を連れて行った。

[6726-29 090B]

... О, ВЕЛНОЕ, БРАТЬЕ, ЧЮДО СЪВАДИ ОКАНЫИ АИМВОЛЪ;
КЪГДА БЫШЕ БРАНИ БИТИ НА ПОГАНЫИ, ТЪГДА СЯ НАЧУША
БИТИ МЕЖИ СОБОЮ;

ああ、大きな奇蹟を、兄弟たちよ、呪われた悪魔が起こさせたも
のだ。いくさは異教徒に対してあるべきであったのに、味方同士で戦
い始めたのである。

[6733-02 101p]

... И ТОГО ЛЪТА ИДЕ КНЯЗЬ МНУДАНЪ КЪ ГЮРГЮ, ПОНМА
СЪ СОБОЮ МОУЖИ НОВГОРОДСКЫИ, ПРАВНГЪ ТОВАРОВЪ, ЧТО
ПОНМАЛЪ НА ТЪРЖЬКОУ И ПО СВОЕИ ВОЛОСТИ.

同じ年ミハイル公 (Г41) はノヴゴロドの市民を連れて、(ユリーが)
トルジョクと自分の領地に課していた財物を取りに、ユリー (K3) の

もとに行った。

[6736-48 107p]

... ТОИ ЖЕ ЗИМѢ ПОБѢЖЕ ФЕДОРЪ ДАИИЛОВИЦЪ СЪ ТИОУ-
НОМЪ ЯКНИМОМЪ, ПОИИШЕ СЪ СОБОЮ 2 КНИЖИЦА, ФЕДОРА И
ДАЛЕКСАНДРА, СЫРОПОУСТНЫИ НЕДѢЛИ ВЪ ОУТОРНИК, В НОЧЬ.

同じ(年の)冬、乾酪週の火曜日 17) (1229年2月20日)の夜、
ダニルの子フェドルは二人の公子フェドル (K41) とアレクサンドル
(K42) を連れて、チウンのヤキムと共に逃げた。

[6737-15 109p]

... ВЪ ЦЪРНИГОВЪ КЪ БРАТЪИ, ПОИИИ СЪ СОБОЮ НОВГОРО-
ДИЦЕ БОГОУСЛАВА ГОРНСЛАВИЦА, СЫСЛАВА ИКОУНКОВИЦА, ДО-
МАША ТВЪРДИ СЛАВИЦА, ГЛѢБА, ПОСАДИИЦЪ СЫИЪ, ИИХАИКА
ИИКИФОРОВИЦ, ИИХАИКА ПРИКОУПОВА;

ノヴゴロドの人ゴリスラフの子ボグスラフ、ヤクンコの子スプイス
ラフ、トヴェルヂスラフの子ドマシ、市長官の子グレブ、ミキフォル
の子ミハルコ、およびプリクブの子ミハリを連れて、チェルニゴフの
兄弟のもとに行ったが、

[6738-33 112B]

... И СЪДѢВЪ 2 НЕДѢЛИ, ИДЕ ОПЯТЬ ВЪ ПЕРЕСЛАВЪ, ПОИ
СЪ СОБОЮ МОУЖИ НОВГОРОДСКИИ МОЛОЖЬШАИ, А СЫИИ

своѣмъ 2 посади новѣгородѣ, фео́дора и о́льксандра.

彼は二週間（ノヴゴロドに）とどまった後、ノヴゴロドの市民を連れて、再びペレヤスラヴリに行き、自分の二人の息子フェオドル（K41）とアレクサンドル（K42）をノヴゴロドに据えた。

[6744-01 120p]

... ПОНДЕ КНЯЗЬ ЯРОСЛАВЪ ИЗЪ НОВАГОРОДА КЬЕВОУ НА СТОЛѢ, ПОНМА СЪ СОБОЮ НОВГОРОДЦН ВЯТШНХЪ: СОУДНИМРА ВЪ СЛАВЬНѢ, ИКНМА ВЛОУНКОВИЧА, КОСТОУ ВМЧЕСЛАВИЧА, А НОВОТОРЖЕЦЪ 100 МОУЖ;

6744（1236）年 ヤロスラフ公（K4）は公座につくために、ノヴゴロドの貴族スラヴノのスヂミル、ヴルンコの子ヤキム、ヴェチエスラフの子コスタ、および百人のノヴィトルグの人々と共に、ノヴゴロドからキエフに向かった。

[6778-15 149p]

... а самъ поѣха в татары, понма съ СОБОЮ ПЕТРНАА РЫЧАГА И МНХАНА ПИНЕЦНИИЧА, И ВЪЗВРАТИ ТАТАРЬСКОУЮ РАТЬ, ТАКО РЕКЪ ЦЕСАРЕВИ: ” НОВГОРОДЦН ПРАВН, А ЯРОСЛАВЪ ВИНОВАТЬ ”

そこで、自分はタタールの軍勢を引き返させるためにペトリロ・ルイチャグとピネシチャの子ミハイロを伴ってタタールの地へ向かい、「ノヴゴロドの人々は正しい。ヤロスラフ（K45）が悪い」と皇帝に言った。

[6823-02 159p]

... ТОГО ЖЕ ЛѢТА ПОНДЕ КНЯЗЬ МНХАНО ИЗЪ ОРДЫ В РОУСЬ, ВЕДЫН С СОБОЮ ТАТАРЫ, ОКАНЫНАГО ТАНТЕМЕРЯ.

同じ年、ミハイロ公（K452）が本営から、タタールと呪われたタイ

テメリを伴いルーシに向かった。

[6826-06 161p]

... а самъ прѣбѣжа в новѣгородъ, и позва новгород-
цевъ съ собою, и доша с нимъ весь новѣгородъ и пльсковъ,
понише владыкоу давыда съ собою;

一方、ユーリイ(Q1)自身はノヴゴロドに逃れ、ノヴゴロドの人々と自分の軍勢を呼んだ。そして、ノヴゴロドとプスコフの全軍は彼らと共にいき、尊師ダヴィドを伴った。

次に再帰代名詞与格の例を示す。

再帰代名詞与、所格 (собѣ) の例 :

YAMSS3 XM(1頁:1855行):

[6734-03 102p/102B]

... прѣже своего прѣставлениа саватни съзва владыкоу антонни и посадника нванка и всѣ новгородце, и запраша братѣе свои и всѣхъ новгородьць: ” нзберете собѣ нгоумена ”.

サヴァチーは、自分が死ぬ前に尊師アントニー、市長官イヴァンコとすべてのノヴゴロドの人々を呼び、自分の兄弟とすべてのノヴゴロドの人々に「自分たちで修道院長を選びなさい」と頼んだ。

[6736-11 104p]

... и слыдавше пльсковичи, яко идеть к нимъ князь, и затворншася въ городѣ, не поуствша к собѣ;

プスコフの人々は公が自分たちのもとに向かっていることを聞いて

て町に立てこもり、自分たちのもとに入れなかった。

[6736-50 107B]

... да оно нмъ богъ и крестъ честынн, а мы собеѣ
князю промыслнмъ ”;

彼らを神と聖なる十字架が裁かれますよう。私たちは自分たちの公のことを考えよう」と言った。

再帰代名詞生、対格 (собеѣ) の例 :

[6740-06 115B]

... онн же стаща за нмнн крѣпко, нъ рекоша: ” прнс-
ланте к нмъ жены нхъ и товаръ, тоже мы вччеслава
поустнмъ; нан вы собеѣ, а мы себе ”.

彼らは彼らに強い態度をとって、「彼らのもとに彼らの妻と財物を送りなさい。そうすれば私たちもヴァチエスラフを解放しましょう。さもなければ、あなたがたはあなたがたで、私たちは私たちが好きなようにすることになるでしょう。」と行った。

[6746-33 124B]

... но оуже кто же собеѣ сталъ бѣ в недооумѣннн и
страсѣ; и тако поганнн възмша градъ, и нсѣкоша всм
от моужьска полоу и до женьска, нерѣнскын чнн всь и
чернорнзьскын, а все нзъобнажено и пороугано,

皆が疑いと恐怖におちいったときに、異教の者たちは町を占領し、男から女まですべての者、すべての聖職者と修道僧を斬り殺し、皆を

裸にして辱めた。

[6751-04 130B]

... ЮЖЕ ОУБИ СВОИ ПАСЫНОКЪ В МЕДВѢЖИ ГОЛОВѢ: НДЕ
МЮРО ОТ ИКОНЫ ПО 12 ДНИИ, НАНДЕ 4 ВОЩАННИИ ЯКО ВЪ
СТЪКЛЯНИЦЮ;

公妃はメドヴェヂヤ・ゴロヴァで先妻の息子が殺害したのであつた。イコンから聖油が12日間出続け、ガラスの容器に入るくらいの量が4箇の蠟製の容器に満たされた。

[6751-05 130B]

... И ПРИВЕЗОША В НОВЪГОРОДЪ ДВѢ НА БЛАГОСЛОВЕННЕ,
А ВЪ ПЛЬСКОВѢ ОСТАВИША ДВѢ СОБѢ.

(人々は) 2箇をノヴゴロドに祝福を受けるために持って行き、2箇は自分達のためにプスコフに残した。

[6767-12 137B]

... И ЗЛЫХЪ СВѢТОМЪ ЯШАСА ПО ЧИСЛО: ТВРОРИАХОУ БО
БОЯРЕ СОБѢ ЛЕГКО, А МЕНШИМЪ ЗЛО.

そして、人々は悪企みによって人頭税を支払った。つまり、貴族たちは自分たちには軽く、平民たちには重くしたのである。

[6770-06 139p]

... И БУШЕ ГРАД ТВЕРДЪ ЮРЬЕВЪ, ВЪ 3 СТѢНЫ, И МНО-
ЖЕСТВО ЛЮДИИ В НЕМЪ ВСЯКЫХЪ, И БУХОУ ПРИСТРОИЛИ СОБѢ
БРАНЬ НА ГРАДѢ КРѢПКОУ; НО ЧЕСТНАГО КРЕСТА СИЛА И СВЯ-
ТОН СОФЬИ ВСЕГДА НИЗЛАГАЕТЬ НЕПРАВДОУ ИМѢЮЩИХЪ:

ユリエフは堅固な町であり、3つの城壁に囲まれ、その中にはあ

らゆる人々が大勢いた。そして、砦には強固な防護壁が築かれていた。しかし、正義の十字架と聖ソフィヤの力は、常に正義無き者を倒すのである。

[6773-09 141p]

... NO HШЕДЪ ОТ ОЦА, СГРАДИ СОБЪ МОНАСТЫРЬ ВЪ ХРИСТЪЯНЕХЪ, И ТОУ ПРЕБЫВАШЕ, СЛАВЯ СВАТОУЮ ТРОНЦЮ, ОЦА И СЫНА И СВАТОГО ДООУА.

彼は、父の元を離れ、キリスト教徒たちの中で修道院を建てた。そして、そこで滞在し、聖三位一体、すなわち父と子と精霊を讃えた。

[6776-16 144B]

... А ПО ЛЕВОУ СТА МНУАНО, НОВГОРОДЦН ЖЕ СТАША В ЛИЦЕ ЖЕЛЪЗНОМОУ ПОЛКОУ ПРОТНВОУ ВЕЛНКОН СВННН. ТАКО ПОНДОША ПРОТНВОУ СОБЪ;

一方、左手にはミハイル (K452?) が陣を取り、ノヴゴロドの人々は大規模な楔形の陣形を取った甲冑隊に対峙した。こうして互いに進んだ。

[6776-37 146p/146B]

... И ТАКО СТАША БЛНЗЪ ПРОТНВОУ СОБЪ, ОЖДАЮЩЕ СВЪТА. ОНИ ЖЕ ОКАНЬННН КРЕСТОПРЕСТОУПННЦН, НЕ ДОЖДАВЪШЕ СВЪТА, ПОВЪГОША.

そこで、彼らは近くに対峙し、夜明けを待った。ところが、彼ら呪われた十字架に背く者たちは、夜明けを待たずに逃げてしまった。

[6778-07 148B]

... ” А НЫНЕ, КНМЖЕ, НЕ МОЖЕМЪ ТЕРПЪТИ ТВОЕГО НАШ-

ЛЫА; И ПОЪДН ОТ НАСЪ, А МЫ СОБЪ КНЯЗЮ ПРОМЫСЛИМЪ”.

「公よ。我々はもうあなたの暴政には耐えることができない。我々のところから去って下さい。我々は自分達の公を考えます」と。

[6822-01 158p]

... ИЗЪНША КОРЪЛА ГОРОДЧАНЫ, КТО БЫЛЪ РОУСИ В КОРЪ-
ЛЕСКОМЪ ГОРОДКЪ, И ВЪВЕДОША К СОБЪ НЪМЕЦЪ;

6822 (1314) 年 コレラはコレラの町の市民をルーシの
者であれば誰でも殺し、ネムツイを自分達のところへ引き入れた。

[6823-12 159B]

... И НЕ ХОТѢВШЕ ВЫДАТИ, ПО НЕВОЛИ ВЫДАША ЕГО, И НА
СОБЪ ДОКОНЧАША 50000 ГРНВЕН СЕРЕБРА, И ДОКОНЧАША МНРЪ
И КРЕСТЬ ЦЪЛОВАША.

人々は引き渡したくなかったが、しかたなく彼を引き渡し、銀50000
グリヴナ（を支払うことで）和解し、和を結んで十字架に口づけをした。

[6823-13 159B]

... И ПО МНРОУ КНЯЗЬ МНХАНЛО ПРИЗВА К СОБЪ КНЯЗЮ
АФАНАСЬЮ И БОМРЫ НОВГОРОДСКЫН, И ИЗЪНМА НХЪ, И ПОСЛА
НА ТѢРЬ В ТАЛН, А ОСТАНОКЪ ЛЮДНИ В ГОРОДЪ НАЧА ПРО-
ДАЮТИ, КОЛНКО КОГО СТАНЕТЬ, А СНАСТЬ ОТЪНМА ОУ ВСѢХЪ.

ミハイル公 (K452) は、和睦の後にアフアナーシ公 (Q4) とノヴ
ゴロドの貴族達を自分のもとに呼び寄せ、彼らを捕らえてトヴェリに
送り、人質にした。また、残りのノヴゴロドの人々は各人の値段に応

じて町で競売にかけられた。そして、全ての人々から武器を奪った。

YAMSS1.XM(1頁:70行):

... И РЕЧЕ ЯРОСЛАВЪ ДРОУЖИИТЪ: ” ЗНАМЕНАНТЕСЯ, ПОВНВАНТЕ СОБЕ ОУБРОУСЫ ГОЛОВОУ ”.

ヤロスラフ(13)は、従士団に「しるしをつけよ、頭に布切れを巻け」と言った。

YAMSS1.XM(1頁:1010行):

... ЯРОПЪЛКЪ К СОБЕ ЗВАШЕ НОВЪГОРОДЪЦЕ, А ЦЕРНИГОВЬСКИИ КНЯЗЬ К СОБЕ;

ヤロ波尔ク(Δ15)はノヴゴロドの人々を自分のもとに呼び集め、またチェルニゴフ公は自分のもとに(人々を呼び集めていた)。

[6643-07 016B]

... ВЪ ТО ЖЕ ЛѢТО, НА ЗИМОУ, ИДЕ ВЪ РОУСЬ АРХИЕПИСКОПЪ НИФОНТЪ СЪ ЛОУЧЫШНИИ МОУЖИ И ЗАСТА КЪЯНЫ СЪ ЦЕРНИГОВЬЦИ СТОМЦЕ ПРОТНВОУ СОБЕ, И МНОЖЬСТВО ВОИ; И БОЖНЕЮ ВОЛЕЮ СЪМНРИШАСЯ.

同じ年の冬大主教ニフォントが貴族と共にルシに行き、キエフの人々とチェルニゴフの人々が互いに相対峙し、多くの軍勢がいるのを見たが、彼らは神の意志により和解した。

[6649-02 021P]

... ВЪ ТО ЖЕ ЛѢТО ПРИДОША ИЗ КЬЕВА ОТ ВСѢВОЛОДА ПО БРАТА СВИТОСЛАВА ВЕСТИ КЬЕВОУ; ” А СЫНА МОЕГО, РЕЧЕ,

ПРИИМИТЕ СОБЕ КНЯЗЯ ”

同じ年キエフのフセヴォロド(ц41)のもとから(人々が)キエフに連れて行くために弟のスヴァトスラフ(ц43)を迎えに来て、「私の息子を公として受け入れてください」と言った。

[6649-07 021В]

... И ЗАТОУНША ИМОУНА ВЪ ЧЮДЬ СЪ БРАТОМЪ, ОКОВАВЪШЕ И РОУЦЪ КЪ ШЫН. И ПОСЛЕДЬ ПРИВЕДЕ И КЪ СОБЕ ГЮРГИ И ЖЕНЫ ЕМ ИЗ НОВАГОРОДА, И ОУ СЕБЕ И ДЪРЖАШЕ ВЪ МНОСТИ.

それから彼らはヤクンと弟を、両手を首にまわして枷をはめ、チュヂのもとに追放した。その後ユリー(Δ17)は彼らを自分のもとに、またノヴゴロドからは彼ら二人の妻を連れて来て、彼らを自分の庇護のもとにおいた。

[6661-02 027В]

... ВЪ ТО ЖЕ ЛѢТО СЪРОУБИ АРКАДЪ ИГОУМЕНЪ ЦЕРКОВЬ СВЯТЫИ БОГОРОДНИЦУ ОУСПЕННЕ И СЪСТАВИ СОБЕ МАНАСТЫРЬ; И ВЪСТЪ КРЕСТЬЯНОМЪ ПРИВЕЖИЩЕ, АНГЕЛОМЪ РАДОСТЬ, А ДЬЯВОЛОУ ПАГОУБА.

同じ年修道院長アルカデーは聖母昇天教会を木で建て、自分のために修道院を建てた。それはキリスト教徒には慰めの場であり、天使には喜びであったが、悪魔には破滅であった。

YAMSS1.XM(1頁:1823行):

... И МНОГО ГЛАГОЛАХОУ НА НЬ, НЬ СОБЕ НА ГРѢХЪ.

彼らは彼に対して多くの誹謗を行ったのであるが、彼ら自身が誤っ

ていたのである。

[6664-07 029p]

... ВЪ ТО ЖЕ ЛѢТО СЪБРАСА ВЪСЬ ГРАДЪ ЛЮДНН, НЗВОЛНША
СОБЕ ЕПНСКОПЪ ПОСТАВНТИ МОУЖА БОГОМЪ НЗБРАНА АРКАДНН;
Н ШЪДЪШЕ ВЪСЬ НАРОДЪ, ПОУША ННЗ МАНАСТЫРМ ОТ СВЯТЫМ
БОГОРОДНЦМ,

同じ年町のすべての人々が集まり、神によって選ばれた人アルカデーを自分たちの主教に任命することを望んだ。そしてすべての民衆が行って、彼を修道院の聖母（昇天教会）から連れて来た。

[6675-12 034B/035p]

... Н НАЛЕЗОША СОБЕ ПОУТЬ НА ВЯЦЬКА Н НА ВОЛОДЯРМ;
Н НДЕ ДАНЬСЛАВЪ ЛАЗОУТННЦЬ СЪ ДРОУЖНОЮ КЫЕВОУ КЪ
МЪСТНСЛАВОУ ПО СЫНЬ;

(人々は) ヴァツィコ (ヴァチエスラフ A22) とヴォロダリ (ヴラヂミル A53) (に連絡する) 道を見つけ、ラズチンの子ダニスラフが従士団と共にキエフのムスチスラフ (H1) のもとに (彼の) 息子を迎えに行つた。

[6684-03 040p]

... Н ПОТОМЪ ПОЗВАША Н РОСТОВЬЦН КЪ СОБЕ, Н НДЕ РОС-
ТОВОУ СЪ ДРОУЖНОЮ СВОЕЮ, А СЫНЬ ОСТАВН ВЪ НОВЕГОРОДѢ;

その後ロストフの人々が彼を自分たちのところに呼んだので、彼は自分の従士団と共にロストフへ行つたが、息子はノヴゴロドに残した。

[6684-06 040B]

... Н ВЪЗВРАТНЕМЪ МЪСТНСЛАВЪ ВЪ НОВЪГОРОДѢ, Н НЕ ПРИ-

КША ЕГО НОВГОРОДЬЦН, НЪ ПОУТЬ ЕМОУ ПОКАЗАША Н СЪ СЫ-
НОМЬ СЪ СВЯТОСЛАВОМЬ; Н ПОМША НОВГОРОДЬЦН ОУ ВСѢ-
ВОЛОДА СЫНЬ СОБЕ КРОСЛАВ.

ムスチスラフ (Δ1711) はノヴゴロドに帰ったが、ノヴゴロドの人々は彼を受け入れず息子スヴャトスラフ (Δ17111) と共に追放した。そしてノヴゴロドの人々はフセヴォロド (Δ177XK) のもとから息子とヤロスラフ (Δ17 j 1) を自分たちのもとに迎え入れた。

[6694-04 047p]

... НОВГОРОДЬЦН ЖЕ СЪ КНЯЗЕМЬ МЪСТИСЛАВОМЬ Н СЪ
НГОУМЕНЫ Н СЗ ПОПЫ СЪДОУМАВЪШЕ, НЗВОЛНША СОБЕ ПОСТА-
ВНТИ БРАТА ЕГО ИЛЬНИНЪ ГАВРИЛА; Н ПОСЛАША СЪ МОЛЬБОЮ
КЪ МНТРОПОЛИТЮ КЪ НИКНФОРУ;

ノヴゴロドの人々はムスチスラフ公 (J32) と修道院長たちや司祭たちと相談して、彼イリヤの兄弟ガヴリイルを自分たちの (大主教として) 任命することを望み、彼らは府主教ニケフォロスのもとに願いをもって使者を送った。

[6703-14 056p]

... Н ПОЧАСТА ВОЕ КОПИТИ ВСѢВОЛОДЪ Н ДАВЫДЪ СОБЕ, Δ
КРОСЛАВЪ ЦЪРНИГОВЬСКЫН Н НГОРЬ СЪ БРАТЬЕЮ; Н НЕ БЫШЕ
МИРА МЕЖН НМН, НЪ РАТЬ БОЛЬШЮ ВЪЗДВИГНОУША.

そしてフセヴォロド (Δ177XK) とダヴィド (J3) はそれぞれ軍勢を集め始め、またチェルニゴフのヤロスラフ (Y412) とイゴリ (Y432) も、兄弟と共に (軍勢を集め始めた)。彼らの間に和平はなく、彼らは大

きな戦いを起こした。

[6704-10 057B]

... А НОВГОРОДЪ ВЫЛОЖИША ВСИ КНЯЗИ ВЪ СВОБОДУ:
КДЕ НМЪ ЛЮБО, ТОУ ЖЕ СОБЕ КНЯЗЮ ПОНМАЮТЬ. Н ВЪЗВРА-
ТИВЪСЯ ВСѢВОЛОДЪ, ПОУСТИ ФОМОУ НОВОУГОРОДОУ, А МН-
РОШКЕ Н НВАНКА НЕ ПОУСТИ, РОЗГНѢВИ НОВГОРОДЪЦЕ;

一方すべての公はノヴゴロドを自由にした。彼らの気に入れば、そ
こで自分たちのために公を受け入れることになったのである。フセヴォ
ロド(Δ177ΧΚ)は帰って来て、フォマをノヴゴロドに帰したが、ミロ
シカとイヴァンコは帰さず、ノヴゴロドの人々を怒らせた。

[6706-07 060P]

... Н ВЕСЕЛЯШЕСЯ БЛАЖЕННИ ДЕШЕЮ Н ТЕЛОМЪ, ОУСТРОИВЪ
СОБЕ ПАМЯТЬ ВЪЧНОУЮ Н ВСѢМЪ КРЕСТЬЯНОМЪ ЧЕСТЬНЫИ
МАНАСТЫРЬ.

至福な者は自分にとっては永遠の記念であり、すべてのキリスト
教徒にとっては(光栄)である修道院を設けることによって、魂と肉
体をあげて喜んでいた。

[6707-01 061P]

... ПРИСЛАВЪ ВСѢВОЛОДЪ, ВЫВЕДЕ ЯРОСЛАВА НЗ НОВАГО-
РОДА Н ВЕДЕ Н КЪ СОБЕ; А НЗ НОВАГОРОДА ПОЗВА ВЛАДЫКОУ
Н ПОСАДЬНИКА МНРОШКОУ Н ВМЧЬШНИ МОУЖИ ПО СЫНЬ.

6707(1190)年 フセヴォロド(Δ177ΧΚ)は使者を送っ
てヤロスラフ(Δ1153)をノヴゴロドから連れ出し、自分のところに連
れて来た。そして彼は息子を迎えに来るように、尊師、市長官ミロシ

カ、および貴族たちをノヴゴロドから呼んだ。

[6712-36 068B]

... САМИ К СОБЕ ВСИ: ” ОЖЕ НАМЪ НБТОУ НСАКОВНИЦА, С
НИМЪХЖЕ ЕСМЕ ПРИШЛИ, ДА ЛОУЧЕ НЫ ЕСТЬ ОУМРЕТИ ОУ ЦЕ-
САРИГРАДА, НЕЖЕЛИ СЪ СРАМОМЪ ОТЪНТИ ”;

皆は互いに「(私たちと) 共にやって来たイサキオスの子がもはや
私たちのもとにはいないのであれば、恥と共に立ち去るよりはツァリ
グラドで死ぬ方がましだ」と(言い合った)。

[6712-68 071B]

... А МБЪЩАЦА МАНА ВЪ 9 ПОСТАВНИЦА ЦЕСАРЯ СВОЕГО ЛА-
ТНА КОНДО ФЛАРЕНДА СВОИМИ ПНСКОУПИ, И ВЛАСТЬ СОБЕ
РАЗДѢЛИША: ЦЕСАРЕВИ ГРАД, А МАРКОСОУ СОУДЪ, А ДОУЖЕВИ
ДЕСЯТИНА.

五月九日、彼らは自分たちのラテン人、フランドル伯爵を自分た
ちの主教によって皇帝に任命し、権力を互いの間で分けた。皇帝には
町を、侯爵は裁判権を、長には十分の一税が(与えられた)。

[6722-15 079B]

... НОВГОРОДЪЦИ ЖЕ, СТВОРИВЪШЕ ВЪЧЕ О СОБЕ, ПОЧАША
ГАДАТИ. И РЕЧЕ ТВЪРДИСЛАВЪ ПОСАДНИКЪ: ” КАКО, БРАТНЕ,
СТРАДАЛИ ДѢДИ НАШИ И ОТЧИ ЗА РОУСЬСКОЮЮ ЗЕМЛЮ, ТАКО,
БРАТЬЕ, И МЫ ПОНДИМЪ ПО СВОЕМЪ КНЯЗИ ”;

ノヴゴロドの人々は彼らだけで民会を開き、相談し始めた。そし
て市長官トヴェルヂスラフは「兄弟たちよ、私たちの祖父や父がルシ
の国のために尽くしたように、兄弟たちよ、私たちも私たちの公の後

に従おう」と言った。

[6723-17 081B/082p]

... А ВЪ НОВЪГОРОДЪ ПРИСЛАВЪ НВОРА И ЧАПОНОСА, ВЫВЕДЕ КНИГЫНЮ СВОЮ К СОБЕ, ДЪЧЕРЬ МЪСТИСЛАВЮ;

そして(公は)イヴォルとチャポノスをノヴゴロドに使者として送って来て、ムスチスラフの娘である自分の公妃を自分のもとに連れ出して来させた。

[6726-12 089p]

... ИЛИ ВАШЪ СРОДНИКЪ ОКАНЬИИ СВЯТОПЪЛКЪ, НЗБИВЪ БРАТЮ СВОЮ: ОНЕМА ВЪНЬЦЪ ЦАРСТВА, А СОБЕ ВЪЧЬНОЮ МОУКОУ.

またお前たちの縁者である呪われたスヴァトポルク(07)は自分の兄弟を殺して(神より何を受けたか)、彼らには天国の冠、そして(スヴァトポルク)自身には永遠の苦しみではなかったか。

[6726-16 089p/089B]

... ГЛЪБЪ ЖЕ ВОЛОДИМЦЪ СЪ БРАТОМЪ ПОЗВА И К СОБЕ, ЯКО НА ЧЕСТЬ ПРИЕННИ, ВЪ СВОИ ШАТЪРЪ; ОНИ ЖЕ НЕ ВЪДОУЩЕ ЗЛЫИ ЕГО МЫСЛИ И ПРЪЛЪСТИ, ВСИ Б КНЯЗЬ, КОЖДО СЪ СВОИМИ БОЯРЫ И ДВОРЯНЫ, ПРИДОША ВЪ ШАТЪРЪ ЕЮ.

ヴラヂミルの子グレブ(Н41)は弟(Н44)と共に彼らを酒盛りに招くふりをして自分の幕舎に呼び寄せた。彼の悪企みや嘘を知らずに、六人の公は各々自分の貴族や廷臣を伴って二人の幕舎にやって来た。

[6726-22 090p]

... СЪ ЖЕ ОКАНЬИИ ГЛЪБЪ И КОСТЯНТИИ, БРАТ ЕГО,

ОНѢМЪ ОУГОТОВА ЦАРСТВО НЕБЕСНОЕ, А СОБЕ МОУКОУ ВЪЧЬНОЮ И СЪ ДОУМЪЦИ СВОИМН.

この呪われたグレブ (H41) とその弟コンスタンチン (H44) は、彼らに天の王国を、自分には共犯者たちと共に永遠の苦しみを準備したのであった。

[6727-01 091B]

... ПРШЛА ВЕЛНКЫН КНЯЗЬ МЪСТНЕСЛАВ РОМАНОВИЦЬ НС КЬВЕА СЫНЬ СВОИ ВСѢВОЛОДЪ, РЕЧЕ: ” ПРИНМЕТЕ СОБЕ КНЯЗЮ ВСЕВОЛОДА, А СВЯТОСЛАВА СТАРЕНШАГО ПОУСТНТЕ КЪ МНѢ ” НОВГОРОДЪЦИ ЖЕ ВОЛЮ ЕГО СТВОРНША.

6727 (1219) 年 ロマンの子ムスチスラフ大公 (J12) が、キエフから自分の子フセヴォロド (J122) を送ってよこし、「フセヴォロドを公として受け入れ、兄のスヴァトスラフ (J121) を私のところによこしなさい」と言った。ノヴゴロドの人々は彼の言う通りにした。

[6732-18 097P]

... И ТАКО ДОУМАВЪШЕ МНОГО О СОБЕ, ИШАСА ПО ПОУТЬ, И ПОКЛОНА ДѢЛА И МОЛБЫ КНЯЗЬ ПОЛОВЬЧЬСКЫХЪ.

(公たちは) 自分たちだけでよく考え、ポロフツィが礼をつくし頼みもしたので、出陣に同意した。

[6732-23 097B]

... А ВЫ ВЪЗМНТЕ С НАМИ МНРЪ; АЖЕ ВЫБЕЖАТЬ КЪ ВАМЪ, А БИТЕ НХЪ ОТТОЛЪ, А ТОВАРЫ ЕМАНТЕ К СОБЕ: ЗАНЕЖЕ СЛЫШАХОМЪ, ККО И ВАМЪ МНОГО ЗЛА СТВОРНША;

あなたがたは私たちと和を結び、彼らがあなたがたのもとに逃れて来ても、そこから彼らをたたき出し、(彼らの) 財物を自分のもの

にして下さい。なぜなら私たちは彼らがあなたがたに対して多くの悪を行ったと聞いているからです。

[6736-26 105p]

... ИЛИ ЕСТЬ НА НАС ОУДОУМЛЕН, ТЪ МЫ ПРОТНМЕ ВАСЪ СЪ СВЯТОЮ БОГОРОДНИЦЕЮ И СЪ ПОКЛОНОМЪ; ТО ВЫ ЛЕЧЕ НАСЪ ИСЪЧНТЕ, А ЖЕНЫ И ДЪТН ПОЕМАЕТЕ СОБЕ, А НЕ ЛОУЧЕ ПОГАННИ; ТЪ ВАМЪ СЯ КЛАДЯЕМЪ ”

もしあなたがたが私たちに何か企んでいるなら、私たちは聖母と共につつしんであなたがたに異議を唱えます。異教徒にそうされるぐらいなら、あなたがたに斬り殺され、妻や子どもを取られる方がましです」と言った。

[6736-46 107p]

... ПОЕДИ К НАМЪ, ЗАБОЖНИЦЬЕ ОТЛОЖИ, СОУДЬЕ ПО ВОЛОСТИ НЕ СЛАТН; НА ВСЪН ВОЛН НАШЕН И НА ВСЕХЪ ГРАМОТАХЪ КРОСЛАДВАНХЪ ТЫ НАШЪ КНЯЗЬ;

「私たちのところに来て下さい。ザボジニツイエ 14) を廃止し、領地に裁判官を派遣しないで下さい 15)。私たちの総意とヤロスラフの全ての文書 16) によってあなたは私たちの公となっているのです。

[6736-47 107p]

... ИЛИ ТЫ СОБЕ, А МЫ СОБЕ ”

さもなければあなたはあなたで、私たちは私たちが勝手にすることになります」と言った。

[6737-13 109p]

... ИЗВОЛИ БОГЪ СЛОУЖИТЕЛЮ СОБЕ И ПАСТОУХУ СЛОВЕСЬ-

НУХЪ ОВЪЧЬ НОВОУГОРОДОУ Н ВСѢН ОБЛАСТИ ЕГО, Н ВЫИСК
СПОУРНДОНЬ. Н ПОСЛАША ПО НЬ ВЪ МАНАСТЫРЬ Н, ПРНВЕДЪШЕ,
ПОСАДИША Н ВЪ ДВОРѢ, ДОНДЕЖЕ ПОНДЕ КЫЕВОУ СТАВНТЬСК.

神は自らのしもべで、ノヴゴロドとその全領民の、言葉話す羊の牧者を選ばれ、スピリドン（の籤）が引かれた。そこで（人々は）彼を迎えに修道院に使者を送り、連れて来ると、キエフに叙任を受けに行くまで彼を（尊師の）邸においた。

[6737-19 109B]

... РЕКА: ” ОТСТОУПИСЯ ВОЛОКА, Н ЧТО ЕСТЬ НОВГОРОДСКАГО ЗА ТОБОЮ, СНАЮ ЕСН ЗАШЛЪ, А КРЕСТЬ ЦѢЛОУН ”. Н РЕЧЕ ЯРОСЛАВ: ” ТОГО НЕ ОТСТОУПАЮ, А КРЬСТ НЕ ЦѢЛОУЮ; ВЫ СОБЕ, А Я СОБЕ ”; Н ДЪРЬЖА ПОСЛЫ ВСЕ ЛѢТО.

「ヴォロクとあなたがたが力づくで占領したあなたのノヴゴロドの地から手を引き、十字架に口づけしなさい」と言った。ヤロスラフ（K4）は「それは手放さない。十字架に口づけもしない。あなたがたはあなたがた、私は私だ」と言い、使者を夏中拘留した。

[6738-31 112B]

... СЪ НАС КРЕСТНОЕ ЧЕЛОВАННЕ; А ТЫ ПОНДН ПРОЧЬ, А МЫ СОБЕ КНЯЗЯ ПРОМЫСЛИМЪ ”.

私たちから十字架への口づけを（得ていながら）、もうニコラオスの日（12月6日）ではありませんか。あなたは出て行きなさい、私たちは自分たちで公を考えます」（と言った）。

[6740-06 115B]

... ОНИ ЖЕ СТАША ЗА НИМН КРѢПКО, НЪ РЕКОША: ” ПРНСАНТЕ К НИМЪ ЖЕНЫ НУХЪ Н ТОВАРЬ, ТОЖЕ МЫ ВЪЧЕСЛАВА

ПОУСТИМЪ; НЛИ ВЫ СОБЪ, А МЫ СОБЕ ”

彼らは彼らに強い態度をとって、「彼らのもとに彼らの妻と財物を送りなさい。そうすれば私たちがヴァチエスラフを解放しましょう。さもなければ、あなたがたはあなたがたで、私たちは私たちが好きなようにすることになるでしょう。」と言った。

IV

次に再帰小詞が動詞に融合せず前置か後置されている場合を考察してみよう。山口は文における主語、動詞、目的語の語順について内容的言語類型学の立場から説明している。内容的言語類型学とは、ロシア及び旧ソヴェト時代を通じて研究され、1950年代以降にクリモフによって集大成された、いわゆる「内容的類型学」contensive typology (контенсивная типология) のことを指している。

『簡単にいえばこれは次のことを骨子として主張するものである。

a. 言語は意味上の主語・述語・目的語関係のあり方によっていくつかの類型に分類することができる。

b. この主語・述語・目的語関係は、当該言語の構造のヒエラルキーの最上層をなし、これに従って他の諸階層の構造が決定される。

c. このようにして分類された言語類型は、他の言語類型に変化し得るが、その発展は一方向に限られ、逆行することはない。

a. で述べている類型には、現在のところ「活格言語類型」、「能格言語類型」、「対格言語類型」が区別されている。

対格言語類型には「主格言語類型」という用語を用いる人々もいるが、「活格言語」及び「能格言語」が、いずれも有標的な項の名に基づいて命名されていることからすれば、有標的な項である「対格」を用いる方が良いと思われる。

また c. で述べられているのは、活格言語は能格言語に発展し、能格言語は対格言語に発展する方向性をもつこと、この逆方向の発展はないこと、を主張するものである。ただしクリモフも認めているように、活格言語が必ずしも能格言語を経ることなく、直接に対格言語に

発展する可能性もあり、印欧諸言語はまさにこの場合に当たっていると
する。

主張の b. すなわち主語・述語・目的語関係が言語類型の基本的な
関係であって、当該言語の他の階層は、この基本的原理に基づいて構
造化されているということ、また同時に主張の c. すなわち言語類型
は発展し変化するという、すなわち言語現象が一つの continuum
であるということから必然的に来由するのは、一言語の種々の階層に
は、基本原理となる関係から論理的に導かれる諸現象（これを包含事
象 implication импликация という）とならんで、包含事象ではない
が、ある言語類型にはしばしば随伴して認められる諸現象（これを随
伴事象 frequentary фреквенция と称する）が混在するというこ
である。』

山口はさらに印欧祖語の文について次のように説明する。

『印欧語の形態論について、ガムクレリゼらは印欧語は本来活格
言語であったと考え、これに基づいて再構成を行っている。もとより
この考えはガムクレリゼらの独断でも、また独創でもなく、ロシアに
おける言語研究の成果に基づくものであるが、『印欧語と印欧人』に
おいては、この背景についての説明が大きく欠けている。ここでは、
いくつかのトピックに絞って述べておきたい。

ガムクレリゼらは、印欧語の古層においては

生物 — 無生物 — 動詞

という語順が基本的であって、この語順は印欧語が対格言語に移行し
て後も、

S — V — O

という形で継承されていたとする。』

複合語における文の語順の反映 目的語と述語

複合語における構成要素の順序が、複合語の成立時における文の
語順を保存している蓋然性は、かなりの程度に高いであろうと思われ

る。この観点からすれば、印欧語における意味上の目的語と動詞との関係は O V 型であったと推定される。たとえば、

サンスクリット dhana-dā 「財産・与える (ところの)」、mádhu-pā 「蜜・飲む (ところの)」、bhū - pa 「国・守る (ところの) = 王」

ギリシア語 βου-πόλος 「牛・牧する者」、αυδρο—άγος 「男・食べる者 = 人喰い」、λυκο- κτόνος 「狼・殺す者」

ラテン語 signi-fer 「はた・運ぶ者 = 旗手」 au-spex 「鳥・見る者 = 鳥卜官」 ponti-fex 「道・作る者 = 神祇官、司祭」スラヴ語 medv-ědi 「蜜・食べる者 = 熊」、čaro-dějī 「魔法・行う者 = 魔法使」

動詞と再帰代名詞 **см** との結合はその初期にあつては、形態論的結合ではなく統語論的結合であるならば、上述のような文の各部分の構成がどうなっているかを調べる必要があると思われる。行為が客体に向かうのではなく、主体の内部に閉じこもる心的状態を表すときに、対格の **см** の形ではなく与格の **сн** がもちいられた。現代語の方言地図では、再帰小詞が [cя] ではなく、[c'a]、[c'и]、[c'e]、[c'o]、[ca]、[cы]、[ce]、[co] と多様に発音されている。この内、[c'и] や [cы] については古代教会スラヴ語の古形の継承と見ることが出来よう。(方言地図第 1 - 1 図から第 5 - 5 図を参照のこと)

V

以上が内容的言語類型学のあらましであるが、『ノヴゴロド第一年代記 (シノド本)』にあらわれた分離再帰小詞は、このことと極めて近い関係にある現象がある。「剃髪する」(**постричьсм**) という意味の動詞は再帰小詞を後置するケース (**постричь см**) が 1、再帰小詞を後接するケース (**пострижесм**) が 9、能動態で使用されているケースが 2 例みられた。またこれに対して「挨拶を送る」(**кланятсн**) という意味の動詞は再帰小詞を後置するケース (**кланяю см**) が 3、再帰小詞を後接するケース (**кланяемсн**) が 6、再帰小詞を前置するケースが 3 例みられた。以下にその例を表示する。

YAMSS2.XM(2 頁:2315 行):

[6715-04 073p]

... ВЪ ТО ЖЕ ЛѢТО ПРѢСТАВНЕСЯ РАБЪ БОЖИИ ПАРФЮРИИ,
А МНРЬСКИ ПРОКША МАЛЫШЕВНЦЪ, ПОСТРИГЪ СЯ ОУ СВАТОГО
СПАСА НА ХОУТННѢ, ПРИ НГОУМЕНЕ ВАРЛАМЕ; А ПОКОН ГОСПОДИ
ДОУШЮ ЕГО.

同じ年神のしもべのパルフリイ、マルイシャの子で俗名プロク
シャが亡くなった。彼は修道院長ヴァルラムのときに、フトイニ（修
道院）の聖救世主（教会）で剃髪した。主よ、彼の魂に安息をお与え
下さい。

YAMSS1.XM(1 頁:479 行):

... ВЪ ТО ЖЕ ЛѢТО ПОСТРИЖЕСЯ СВАТОША КНЯЗЬ, СЫНЪ
ДАВЫДОВЪ, ЦЪРНИГОВЪ, ТЬСТЬ ВСѢВОЛОЖЬ.

同じ年フセヴォロドの妻の父であり、ダヴィドの息子である、ス
ヴァトシャ公 (ц31) がチェルニゴフで剃髪した。

YAMSS1.XM(1 頁:1543 行):

... И ПОМОЖЕ БОГЪ НЗЫСЛАВОУ, И СѢДЕ НЗЫСЛАВ НА СТОЛѢ,
И НГОРЯ САМОГО ЮША 5 ДЕНЬ ПО ПОВОИЩИ, И ПОРОУБИША И;
А НА ОСЕНЬ ВЫМОЛНЕСЯ ПОСТРИЧЬСЯ, И ПОСТРИЖЕСЯ.

神はイジャスラフ (Δ112ХН) を助けられ、イジャスラフ (Δ112ХН)
が公座についた。彼らはイゴリ (ц42) 自身を戦いの五日後に捕え、彼

を幽閉した。秋になると彼は剃髪することを願い出て剃髪した。

YAMSS2.XM(2頁:794行):

[6696-04 048B]

... ПОМЪ СЪ СОБОЮ ПЛЪСКОВОУ АРХЕПИСКОПЪ ГАВРИЛА, И
ДОШНДЪ ПЛЪСКОВА РАЗБОЛЕСЯ, И ПОСТРИЖЕ И ВЛАДЫКА И
ВЪ СКИМОУ, И ПРЕСТАВНЕСЯ МЪСЯЦА ОКТЯБРЯ ВЪ 13, НА СВЯ-
ТОЮ МОУЧЕНИКОУ КАРПА И ПАПОУЛА,

大主教ガヴリイルが（彼を）自分と共にプスコフに連れて来たが、
彼はプスコフまで来て病気になった。そこで導師は彼を剃髪させてス
ヒマ僧にした。それから彼は亡くなったのである。十月十三日、聖殉
教者カルプスとパピュルスの日のことであった。

YAMSS2.XM(2頁:1738行):

[6711-05 064P]

... ТОМЪ ЖЕ ЛѢТѢ ПРЕСТАВНЕСЯ МИРОШЬШКА, ПОСАДНИКЪ
НОВЪГОРОДСКИЙ, ПОСТРИГЪСЯ ОУ СВЯТОГО ГЕОРГИЯ; И ПО
ТОМЪ ДАША ПОСАДНИЦЪСТВО МИХАЛКОУ СТЕПАНЦЮ.

同じ年にノヴゴロドの市長官ミロシカが聖ユリエフ（修道院）で
剃髪して亡くなった。彼の後（人々は）ステパンの子ミハルコに市長
官職を与えた。

YAMSS2.XM(2頁:2283行):

[6714-01 072B]

... ПРЕСТАВНЕСЯ РАВЪ БОЖНИ МИТРОФАНЪ, А МИРЬСКИЙ МИ-
ХАЛКО, ПОСТРИГЪСЯ ОУ СВЯТЫН БОГОРОДЦИНЪ ВЪ АРКАЖИ

МАНАСТЫРН МАНН ВЪ 18, ПОСАДНИКЪ НОВГОРОДСКЫН.

6714 (1206) 年 神のしもべのミトロファン、俗名ミハロコが五月十八日にアルカヂー修道院の聖母(昇天)教会で剃髪して亡くなった。彼はノヴゴロドの市長官であった。

YAMSS2.XM(2頁:2315行):

[6715-04 073р]

... ВЪ ТО ЖЕ ЛѢТО ПРѢСТАВИСЯ РАБЪ БОЖИИ ПАРФЮРИИ,
А МНРЬСКЫ ПРОКША МАЛЫШЕВНИЦЪ, ПОСТРИГЪ СЯ ОУ СВЯТОГО
СПАСА НА ХОУТНИѢ, ПРИ НГОУМЕНЕ ВАРЛАМЕ; А ПОКОН ГОСПОДИ
ДОУШЮ ЕГО.

同じ年神のしもべのパルフリイ、マルイシャの子で俗名プロクシャが亡くなった。彼は修道院長ヴァルラムのときに、フトイニ(修道院)の聖救世主(教会)で剃髪した。主よ、彼の魂に安息をお与え下さい。

YAMSS3.XM(3頁:68行):

... ТЪГДА ЖЕ БЫШЕ ПРИШЪЛЪ, ПРѢЖЕ НЗГНАНИИ МИТРО-
ФАНИ АРХИЕПИСКОПА, ДОБРЫНА МДРѢНКОВНИЦЪ НЗЪ ЦЕСАРЬ-
ГРАДА И ПРИВЕЗЪ СЪ СОБОЮ ГРОБЪ ГОСПОДЕНЬ, А САМЪ ПО-
СТРИЖЕСЯ НА ХОУТНИѢ ОУ СВЯТОГО СПАСА;

この時大主教ミトロファンが追放される前に、ツァリグラドからヤドレイクの子ドブリニャが来ていた。彼は主の棺を携えてやって来たが、彼自身はフトイニ(修道院)の聖救世主(教会)で剃髪した。

YAMSS3.XM(3頁:1243行):

[6728-10 093В]

... И ОУТАНВЕСЯ ЖЕНѢ И ДѢТНИ И ВСѢМ БРАТЪМ, ИДЕ КЪ

СВЯТѢ БОГОРОДНИЦИ ВЪ АРКАЖЬ МАНАСТЫРЬ И ПОСТРНЖЕ
 СЯ ФЕВРАРЯ ВЪ 8 ДЕНЬ. ТЪГДА И ЖЕНА ВЪ ДРЗѢМЬ МАН-
 АСТЫРН ПОСТРНЖЕСЯ ОУ СВЯТѢ ВАРВАРЫ.

彼は妻にも子どもたちにもすべての兄弟にも隠して、アルカデー修道院の聖母（昇天教会）へ行き、二月八日に剃髪した。この時妻も別の修道院の聖バルバラの（教会）で剃髪した。

YAMSS3.XM(3頁:1865行):

[6734-05 102B]

... И ВЪВЕДОША МОУЖА ДОБРА И ЗЪЛО БОЮЩАСЯ БОГА
 ГРЬЦНИА, И ПОСТРНГОША И ТОГО ДНИ, МАРТА ВЪ 2, НА СВЯ-
 ТАГО ФЕДОТА; И ПОСТАВНИША И НГОУМЕНОМЬ МАРТА ВЪ 8, НА
 СВЯТОГО ФЕФНАКТА, НА СБОРЬ.

彼らは善良な人で、大いに神を恐れるグレチンを連れて来て、彼をその日、三月二日、聖テオドトス4)の日に剃髪した。そして三月八日聖テオフィラクトス5)の日、集いの主日に彼を修道院長に任命した。

YAMSS4.XM(4頁:1455行):

[6752-01 131P]

... ПРЕСТАВНЕСЯ КНИГЫНИ КРОСЛАВКАЯ, ПОСТРНГШНЕСЯ ОУ
 СВЯТОГО ГЕОРГИЯ В МАНАСТЫРН; ТОУ ЖЕ И ПОЛОЖЕНА БЫТЬ,
 СТОРОНЬ СЫНА СВОЕГО ФЕДОРА, МѢСЯЦА МАИЯ ВЪ 4, НА
 ПАМЯТЬ СВЯТЫЯ ИРИНЫ; НАРЕЧЕНО БЫТЬ ИМЯ ЕЯ ЕФРОСИНЫЯ

6752(1244)年 ヤロスラフ(K4)の公后が、聖ユリエフ教会の修道院で剃髪した後、亡くなった。5月4日、聖ヘレナの日に、同じ所で(聖ユリエフ教会で)息子のフェオドル(K41)の傍らに安置

された。名前はエフロシニヤといった。

YAMSS4 XM(4 頁:2060 行):

... ПРІДѢ КНЯЗЬ ОЛЕКСАНДРЪ НЕ ТАТАРЬ ВЕЛМН НЕ ЗДРАВН, ВЪ ОСЕНННѢ, И ПРІДѢ НА ГОРОДЕЦЬ, И ПОСТРНЖЕСЯ ВЪ 14 МѢСЯЦА НОЯБРЯ, НА ПАМЯТЬ СВЯТОГО АПОСТОЛА ФИЛИПА.

6 7 7 1 (1 2 6 3) 年 アレクサンドル公 (K42) が全く健康を回復させないままタタルから帰ってきた。秋のことであった。そして、公はゴロヂェツツに向かい、1 1 月 1 4 日、聖使徒ピリポの日に剃髪した。

YAMSS4 XM(4 頁:2155 行):

... ШЕДЪ БО В ГОРОУ СИНАНСКОЮЮ ОТ ОЦА СВОЕГО И ОТ РОДА СВОЕГО И ОТ ПОГАНЬКА ВѢРЫ СВОЕЮ, ПОЗНА ИСТИНЬНОЮЮ ВѢРОУ ХРНСТЬМНЬСКОЮЮ, И ПОСТРНЖЕСЯ ВЪ МННШЬСКИИ ЧИ-НЬ ВЪ СВЯТОИ ГОРѢ;

そこで、彼は自分の父、自分の一族そして自分の異教の信仰から離れてシナイ山へ行き、キリスト教という真の信仰を知り、父と子と精霊の名において洗礼を受けた。彼は聖書を学び、聖なる山で剃髪して修道僧となった。

YAMS5 XM(5 頁:690 行):

[6812-01 154p]

... ПРСТАВНЕСЯ ВЕЛНКИИ КНЯЗЬ АНДРѢИ АЛЕКСАНДРОВИЧ, ВНОУКЪ ВЕЛНКОГО ЮРОСЛАВА, МѢСЯЦА НЮЛЯ 27, НА ПАМЯТЬ СВЯТОГО ПАНТЕЛѢИМОНА, ПОСТРНГЪСЯ ВЪ СКНМОУ, И ПОЛО-

ЖЕНЬ БЫСТЬ НА ГОРОДЦН;

6812 (1304) 年 アレクサンドルの子で偉大なヤロスラフの孫である大公アンドレイ (K421) がなくなった。7月27日、聖パンタレオンの記念日のことであった。かれは剃髪してスヒマ僧となり、ゴロヂェツに安置された。

YAMS5.XM(5頁:1314行):

[6830-06 162B]

... ТОГО ЖЕ ЛѢТА ПРЕСТАВНСЯ КНЯЗЬ ДВАНСНН, БРАТ
ЮРЬЕВЪ, ПОСТРНГЪСЯ В ЧЕРНЫЦН; Н ПОЛОЖИША Н ОУ СВАТОГО
СПАСА НА ГОРОДЦН.

同じ年、ユーリイの弟であるアフアナシイ公(Q4)が、剃髪して修道僧になった後に亡くなった。人々は彼をゴロヂシチェの聖救世主教会に安置した。

YAMSS3.XM(3頁:427行):

[6723-25 082B]

... СЫНОУ КЛАДЮ ТИ СЯ; МОУЖ МОН Н ГОСТЬ ПОУТН, А
САМЪ СЪ ТОРОЖЬКОУ ПОНДН, А СЪ МНОЮ ЛЮБЪВЪ ВЪЗМН ”

「息子9)よ、お前にあいさつを送る。私の家臣と商人を自由にして、トルジョクから去り、私と和を結びなさい」と言った。

YAMSS3.XM(3頁:604行):

[6724-20 085P]

... КЛАДЯЕМЪ ТИ СЯ; НѢТОУ НЫ СЪ ТОВОЮ ОБНДЫ, СЪ ЮРО-
СЛАВОМЪ НЫ ОБНДА;

「あなたにあいさつを送ります。私たちはあなたに対して含むと

ころはありません。ただヤロスラフに対してのみ敵意を持つのです。

YAMSS3 XM(3頁:1734行):

[6732-55 100B]

... КНЯЖЕ, КЛАНКЕМЪ ТИ СЯ, А БРАТЬЯ СВОЕЯ НЕ ВЫДА-
ВЛЕМЪ, А КРЪВН НЕ ПРОЛИБАИ; ПАКЪ АН ТВОЯ МЕЦЬ, А НАШЕ
ГОЛОВЫ ”

「公よ、あなたにあいさつを送ります。私たちは自分の兄弟を渡すわけにはいきません。血を流さないで下さい。さもなければ剣はあなたのもですが、生命は私たちのものです」と言った。

YAMSS2 XM(2頁:2501行):

[6718-06 075B/076P]

... КЛАНКАСЯ СВАТЪЯ СОУИИ И ГРОБОУ ОЦА МОЕГО И
ВСЪМЪ НОВГОРОДЪЦЕМЪ; ПРИШЛАЪ ЕСМЪ КЪ ВАМЪ, СЛЫШАВЪ
НАСНАБЕ ОТ КНЯЗЪ, И ЖАДЪ МЯ СВОЕЯ ОЦИНЫ ”

「私は聖ソフィア教会、私の父の棺、およびすべてのノヴゴロドの人々にあいさつを送ります。私は公たちによる迫害のことを聞いてあなたがたのところに来ました。私は自分の世襲領地（の領民）を憐れに思っています」と言った。

YAMSS3 XM(3頁:839行):

[6726-05 088B]

... КЛАНКАСЯ СВАТЪЯ СОУИИ И ГРОБОУ ОЦА МОЕГО И
ВАМЪ; ХОЦЮ ПОНСКАТИ ГАЛЦА, А ВАСЪ НЕ ЗАБОУДОУ; ДА

БОГЪ ЛЕЦН ОУ ОТЦА ОУ СВЯТЪН СОФНИ ”

「聖ソフィア教会と私の父の棺、およびお前たちにあいさつを送る。私はガリチ（の公位）を得たいと思う。しかしお前たちのことは忘れない。神が私に聖ソフィア教会の父のそばに横たわることを許されますように」と言った。

YAMSS3 XM(3 頁:1344 行):

[6731-06 095p]

... НОВГОРОДЦН ЖЕ КЛАНИА ХОУТСА ЕМОУ: ” НЕ ХОДН, КНЯЖЕ ”; ОНЪ ЖЕ ПОНДЕ ПО СВОЕН ВОЛН. НОВГОРОДЦН ЖЕ ПОСЛАША КЪ ГЮРГЮ ПО СЫНЪ, И ДАСТЬ НМЪ ОПАТЬ СЫНЪ СВОИ ВСЕ-ВОЛОДЪ.

ノヴゴロドの人々は彼に懇願して、「公よ、行かないで下さい」と言ったが、彼は自分の意志で出発した。ノヴゴロドの人々はユリー（K3）のもとに息子を迎えに使者を送り、（ユリーは）彼らに再び自分の息子フセヴォロド（K31）を与えた。

YAMS5 XM(5 頁:152 行):

[6777-07 147p]

... НОВГОРОДЦН ЖЕ СТАША ЗА ННХ; КНЯЗЬ ЖЕ ХОТЪ НЗ ГОРОДА БХАТИ. НОВГОРОДЦН ЖЕ КЛАНИА ХОУСА ЕМОУ: ” КНЯЖЕ, ГЪМЪ ГНЪВА ОТДАН, А ОТ НАС НЕ БЪЗАН ”; ЕЩЕ БО НЕ ДОБРЪ СЯ БЯХОУ ОУМНРНАН С НЪМЦН.

ノヴゴロドの人々は彼らを支持し、公は町から出ようとした。ノヴゴロドの人々は彼に懇願した。「公よ、彼らに対する怒りを解いて、我々のところから行かないでください」と。というのは、彼らはまだ

ネムツィとうまく和睦ができていなかったからである。

YAMS5.XM(5頁:187行):

[6777-12 147B]

... И ОУВѢДАВШЕ НѢМЦИ, ПРИСЛАША ПОСЛЫ С МОЛБЮЮ:
” КЛАНЯЕМСЯ НА ВСЕН ВОЛИ ВАШЕН, НОРОВЫ ВСЕН ОТСТОУ-
ПАЕМСЯ, А КРОВИ НЕ ПРОЛНВАНТЕ ”;

ネムツィはこれを知って、使者を送り、つぎのように懇願した。「あなたがたの言うがままの条件で我々は誓う。ナロヴァ川全域から我々は撤退するから、血は流さないでくれ」と。

YAMS5.XM(5頁:286行):

[6778-14 148B]

... РЕКА ТАКО: ” КЛАНЯЮСЯ СВЯТОМ СОФЬИ И МОУЖЕМЪ
НОВГОРОДЦЕМЪ; СЛЫШАЛЪ ЕСМЪ, ДЖЕ КРОСЛАВЪ ИДЕТЬ НА
НОВЪГОРОДЪ СО ВСЕЮ СИЛОЮ СВОЕЮ, И ДМИТРИИ С ПЕРЕ-
КЛАВЦИ, И ГЛАБЪ СЪ СМОЛЯНЫ; ЖАЛЬ МН СВОЕЮ ОТЧНЫИ
”;

「聖ソフィヤとノヴゴロドの人々に誓う。ヤロスラフ(K45)が自分の軍勢の全てを率い、ドミトリー(K423)はペレヤスラヴリの人々と共にグレブ(M1)はスモレンスクの人々と共にノヴゴロドを攻めに行こうとしていると聞いた。私は自分の世襲領地を悲しく思う」と言った。

YAMSS3.XM(3頁:2048行):

[6736-23 105p]

... ТОБЕ СЯ, КНЯЖЕ, КЛАНЯЕМЪ И БРАТЬИ НОВГОРОДЦЕМЪ;
НА ПОУТЬ НЕ ИДЕМЪ, А БРАТЬИ СВОЕИ НЕ ВЫДАЕМЪ; А С РИЖАНЫ

ЕСМЕ МНРЬ ВЗМАН.

「公よ、私たちはあなたと兄弟であるノヴゴロドの人々にあいさつを送ります。私たちは出陣はしないし、自分たちの兄弟も引き渡しません。私たちはリガの人々と和を結んでいるからです。

YAMSS3.XM(3頁:2071行):

... СЪ СВЯТОЮ БОГОРОДНИЦЮ И СЪ ПОКЛОНОМЪ; ТО ВЫ ЛЕЧЕ НАСЪ НСЪЧНТЕ, А ЖЕНЫ И ДЪТЯ ПОЕМАЕТЕ СОБЕ, А НЕ ЛОУЧЕ ПОГАННИ; ТЪ ВАМЪ СЯ КЛАДЯЕМЪ ”

もしあなたがたが私たちに何か企んでいるなら、私たちは聖母と共につつしんであなたがたに異議を唱えます。異教徒にそうされるぐらいなら、あなたがたに斬り殺され、妻や子どもを取られる方がましです」と言った。

YAMSS3.XM(3頁:2078行):

[6736-27 105B]

... НОВГОРОДЬЦИ ЖЕ КНЯЗЮ РЕКОША: ” МЫ БЕ-СВОЕЯ БРАТЪЯ БЕС ПЛЪСКОВИЦЪ НЕ НМАЕМЪСЯ НА РИГОУ ; А ТОБЕ СЯ, КНЯЖЕ, КЛАДЯЕМЪ ”

ノヴゴロドの人々は公に「公よ、つつしんで言います。私たちは自分たちの兄弟であるプスコフの人々と共にでなければリガを攻めません」と言った。

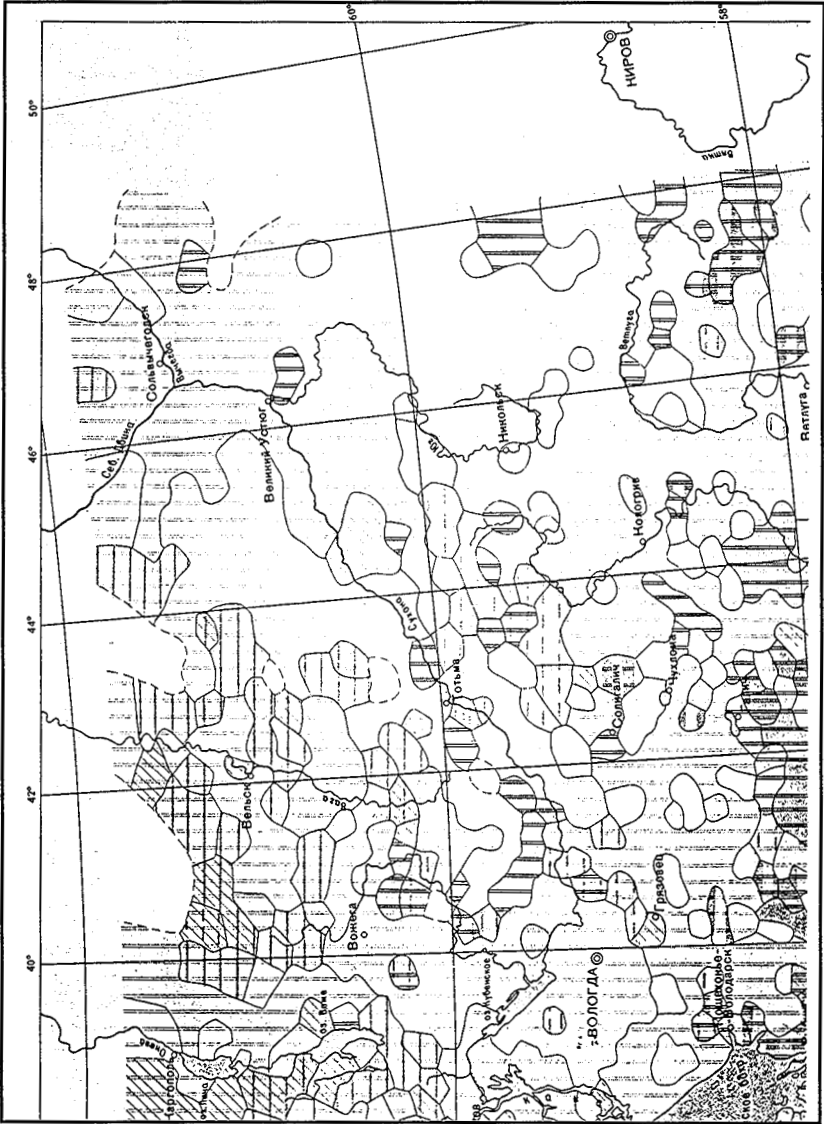
「剃髪する」(постричься) という意味の動詞は現代ロシア語の再帰小詞を後置するタイプに近い関係にあると言える。また「挨拶を送る」(кладятся) という意味の動詞は再帰小詞を前置するタイプが観察され、これは印欧語の初期の姿を受け継いでいることが窺える。先に現代ロシア語の再帰小詞が方言では -ся と発音されていることを検証し、ロシア語もまた、長い年月をかけて少しずつ変化をとげているプロセスを諒解できるであろう。

参考文献

- [Okamoto94] T. OKAMOTO. *THE FIRST NOVGOLOD CHRONICLE (SYNO-DAL EDITION) WORD INDEX*. THE SOCIETY FOR THE STUDY OF MEDIEVAL RUSSIA, 1994.
- [Аван86] АН СССР. Диалектологический атлас русского языка — Центр Европейской части СССР Вып. 1-3. «Наука» М., 1986.
- [Вино60] АН СССР. Грамматика русского языка т.1. Изд. «АН СССР», М., 1960.
- [Швед70] АН СССР. Грамматика современного русского литературного языка. Изд. «Наука», М., 1970.
- [Бусл59] Буслаев Ф. И. Историческая грамматика. М., 1959.
- [Вино72] Виноградов В. В. Русский язык (Грамматическое учение о слове) Изд. 3-е. Высшая Школа, М., 1972.
- [Гола65] Голанов И. Г. Морфология современного русского языка. 1965.
- [Исач60] Исаченко А. В. Грамматический строй русского языка в сопоставлении с словацким Морфология Ч.2. PAN, Братислава, 1960.
- [Тимоф] Тимофеев К. А. К вопросу о залогах русского глагола. РЯВШ.
- [Шах40] Шахматов А. А. Синтаксис русского языка Изд. 2-е. «Учпедгиз», Л. 1940.
- [Шах30] Шахматов А. А. Очерк современного русского литературного языка. 1930.
- [Янкоб2] Янко-триницкая Н. А. Возвратные глаголы в современном русском языке. М., 1962.

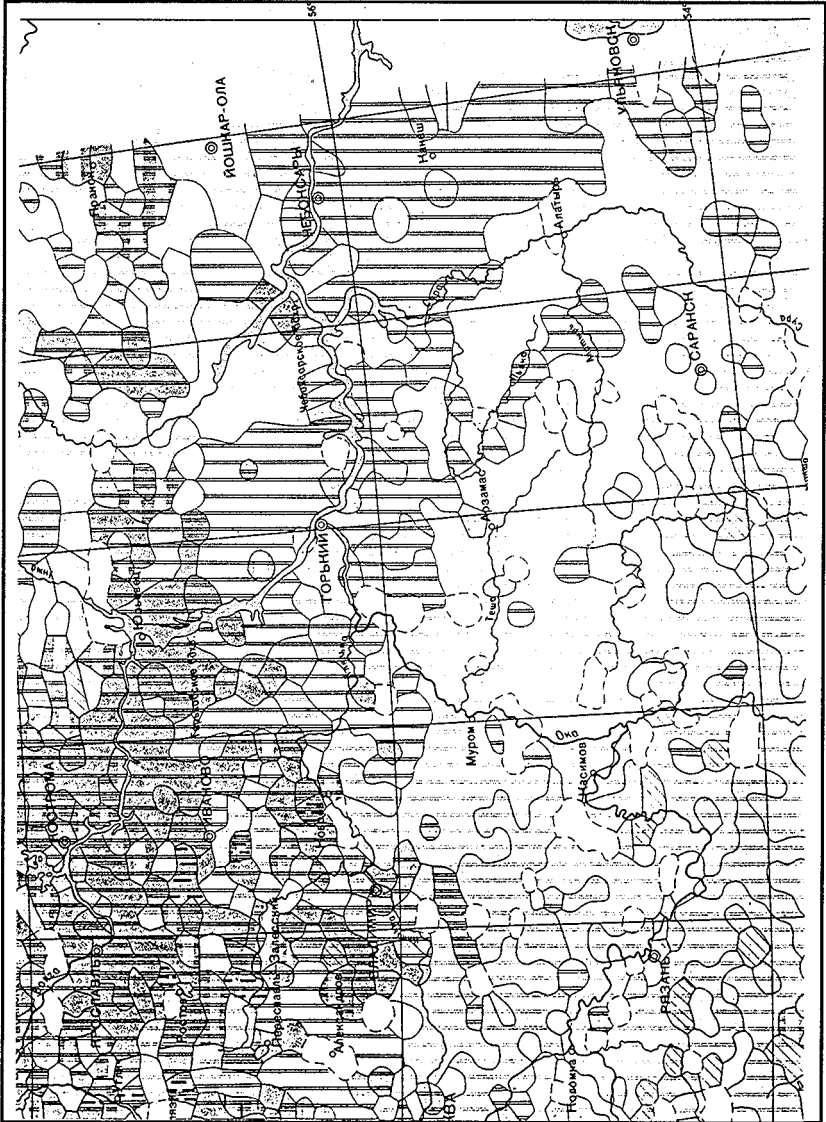
- [天野 66] 天野和夫 Повести временных лет に於ける再帰的表現について
古代ロシア研究 7 (日本古代ロシア研究会 1966)
- [服部 95] 服部文昭 ロシア語の -СЯ 動詞について
SLAVISTIKA XI 東京大学大学院人文社会系研究室スラヴ語スラブ文学研
究室年報 1995年
- [山口 91] 山口巖 『ロシア中世文法史』名古屋大学出版会、1991年
- [山口 95] 『類型学序説—ロシア・ソヴェト言語研究の貢献』
京都大学学術出版会、1995年
- [山口 96] 内容的類型学の概要
京都ドイツ語学研究会 関西ドイツ文化センター 1996年
- [山田 71] 山田 勇 「О ВОЗВРАТНЫХ ГЛАГОЛАХ」
神戸市外国語大学大学院修士論文 1971年
- [山田 83] 「ロシア語に於ける意味論上の主辞について」
『香川大学教育学部研究報告』第一部第五十七号 1983年

母音後に位置する再帰動詞小詞

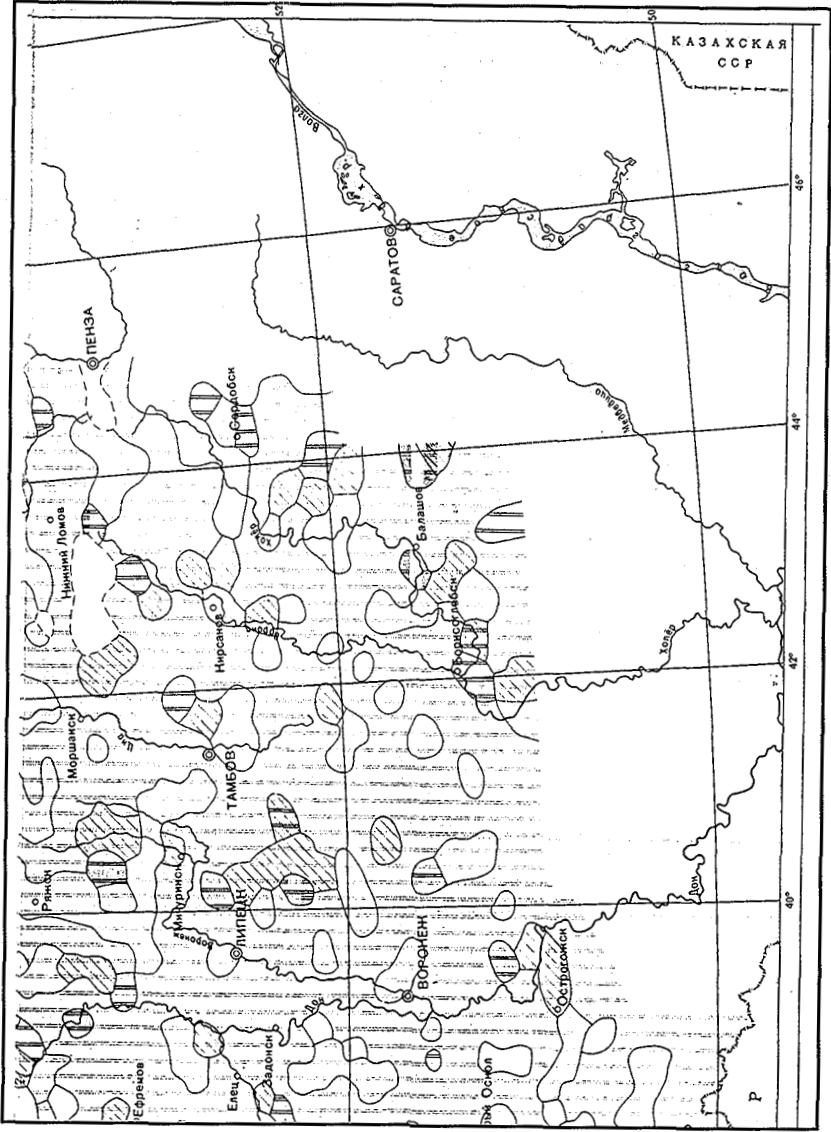
第 1 - 1 図

母音後に位置する再帰動詞小詞

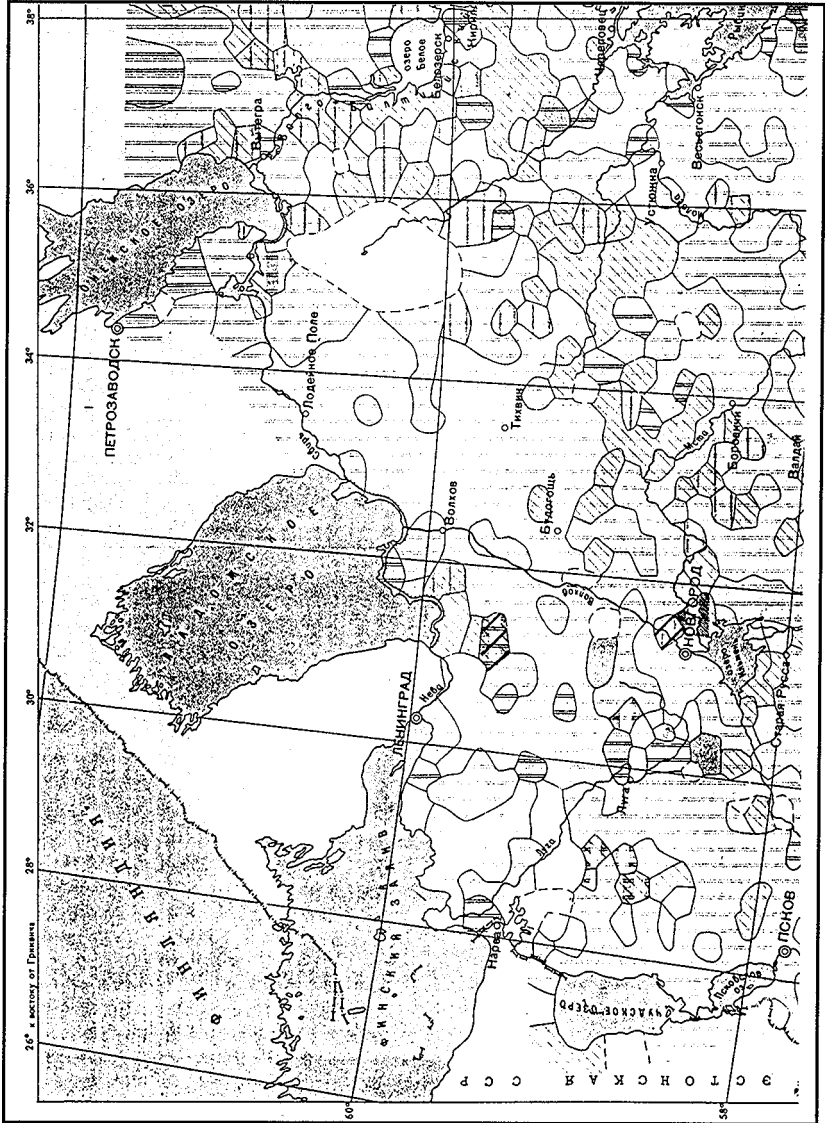
第1-2図

母音後に位置する再帰動詞小詞

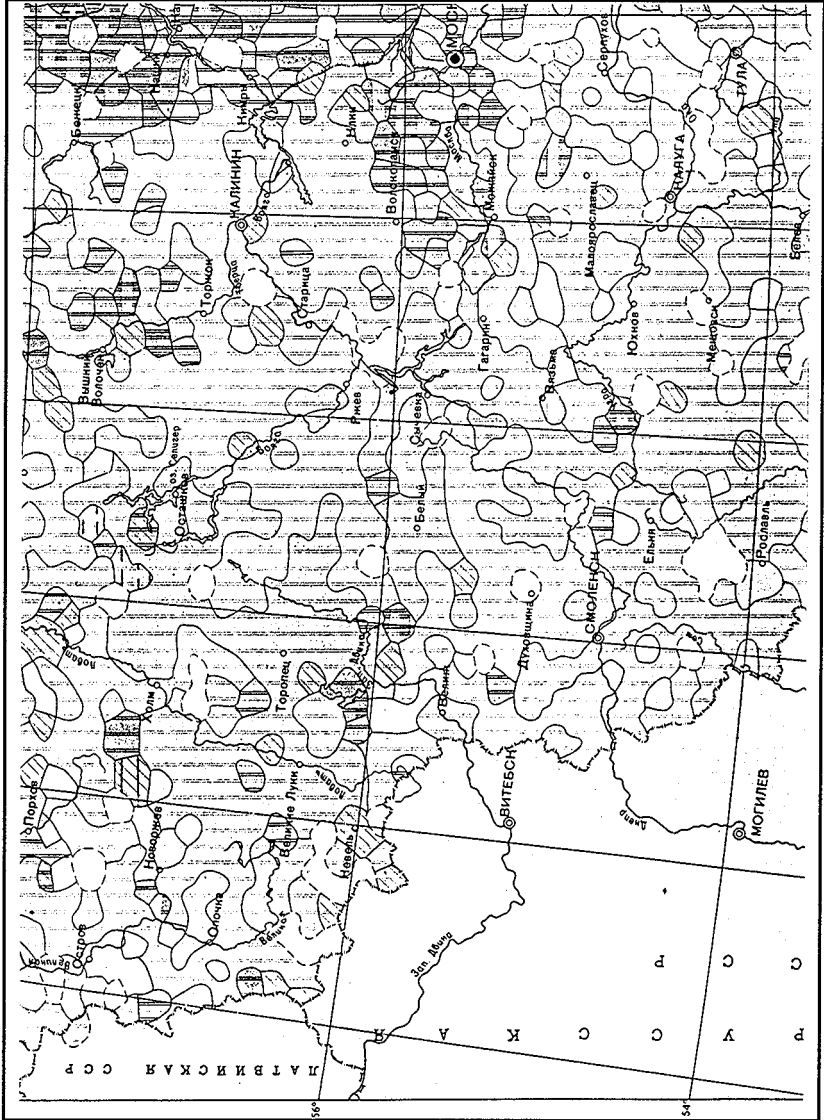
第 1 - 3 図

母音後に位置する再帰動詞小詞

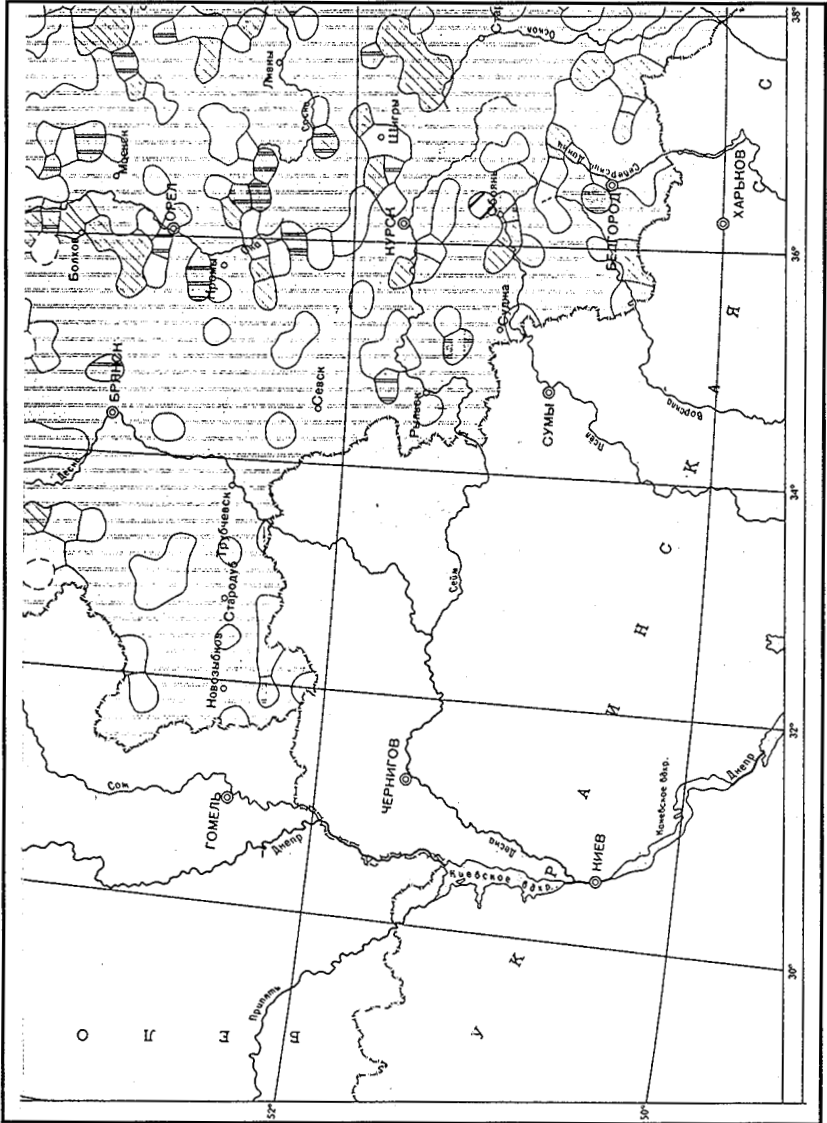
第 1 - 4 図

母音後に位置する再帰動詞小詞

第1-5図

母音後に位置する再帰動詞小詞

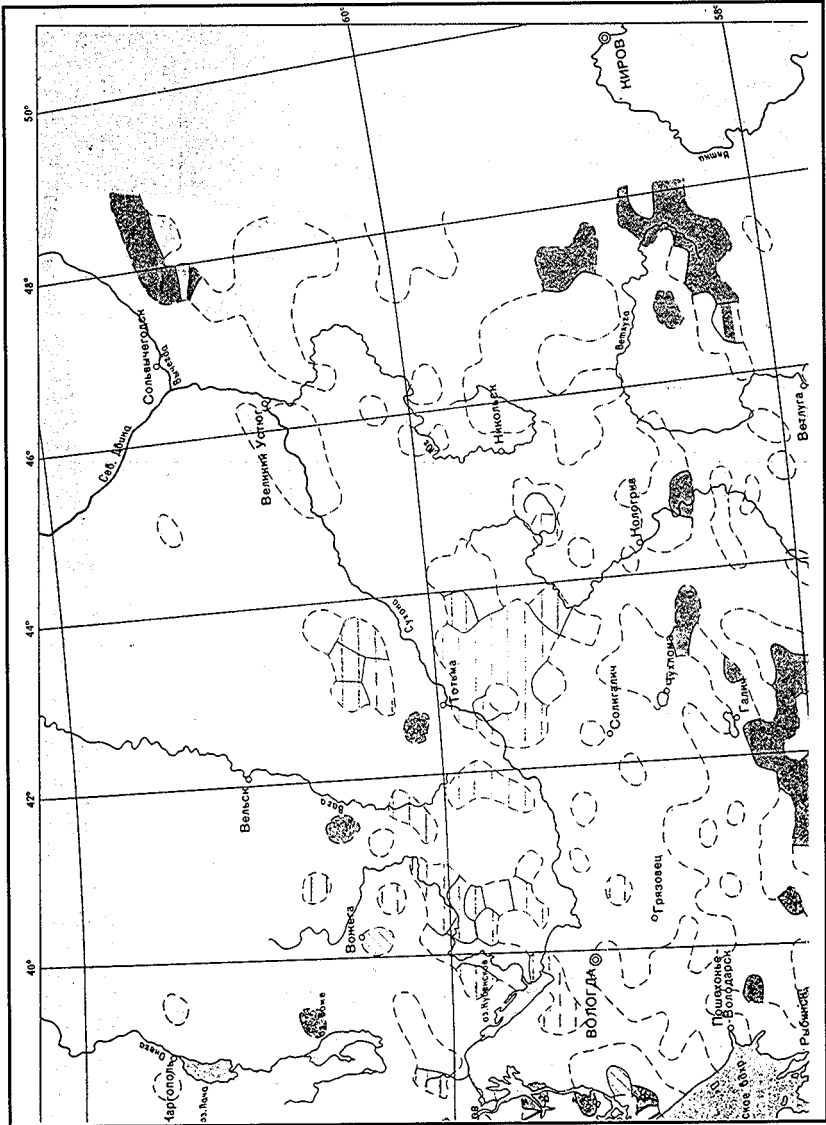
第1-6図

母音後に位置する再帰動詞小詞

凡 例

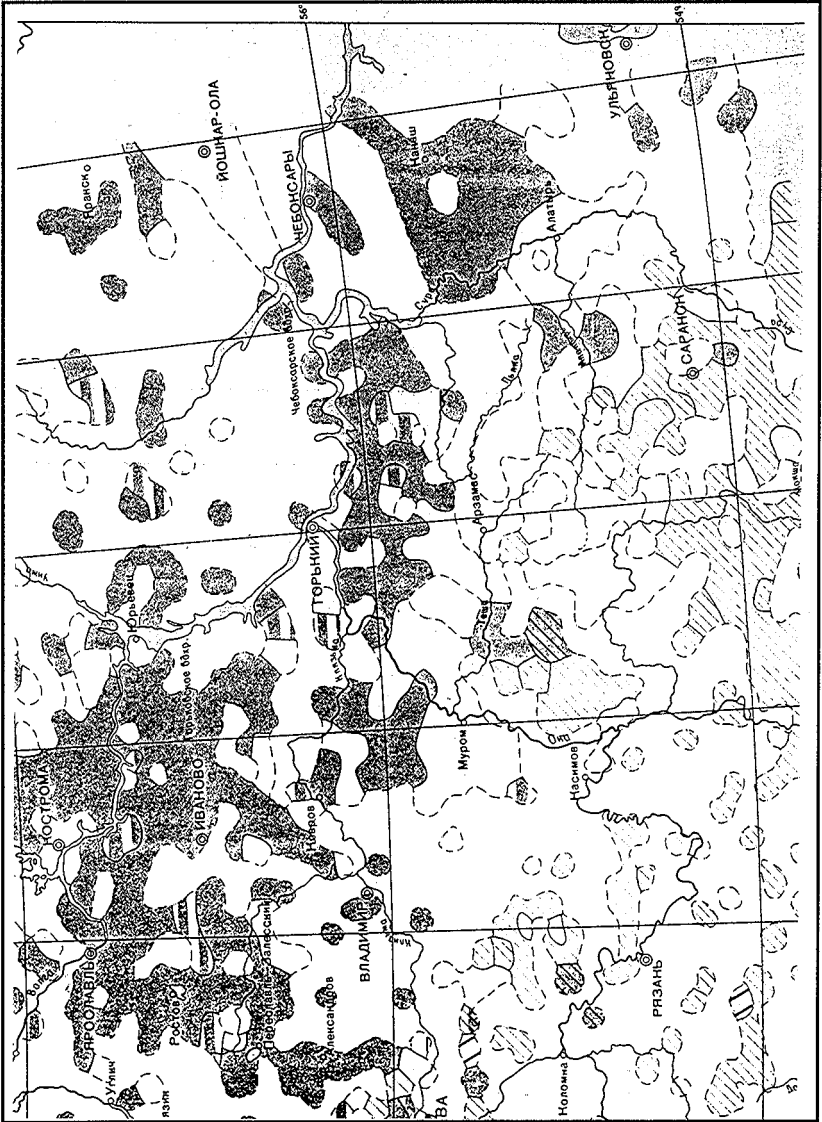
- <с'>: *садú*[с'], *садúла*[с'] и т.п.
- <с'а>: *садú*[с'а], *садúла*[с'а] и т.п.
- <с'и>: *садú*[с'и], *садúла*[с'и] и т.п.
- <с'е>: *садú*[с'е], *садúла*[с'е] и т.п.
- <с'о>: *садú*[с'о], *садúла*[с'о] и т.п.
- <с>: *садú*[с], *садúла*[с] и т.п.
- <са>: *садú*[са], *садúла*[са] и т.п.
- <си>: *садú*[си] *садúла*[си] и т.п.
- <со>: *садú*[со], *садúла*[со] и т.п.

男性単数過去形 -II- での有力点再帰動詞小詞

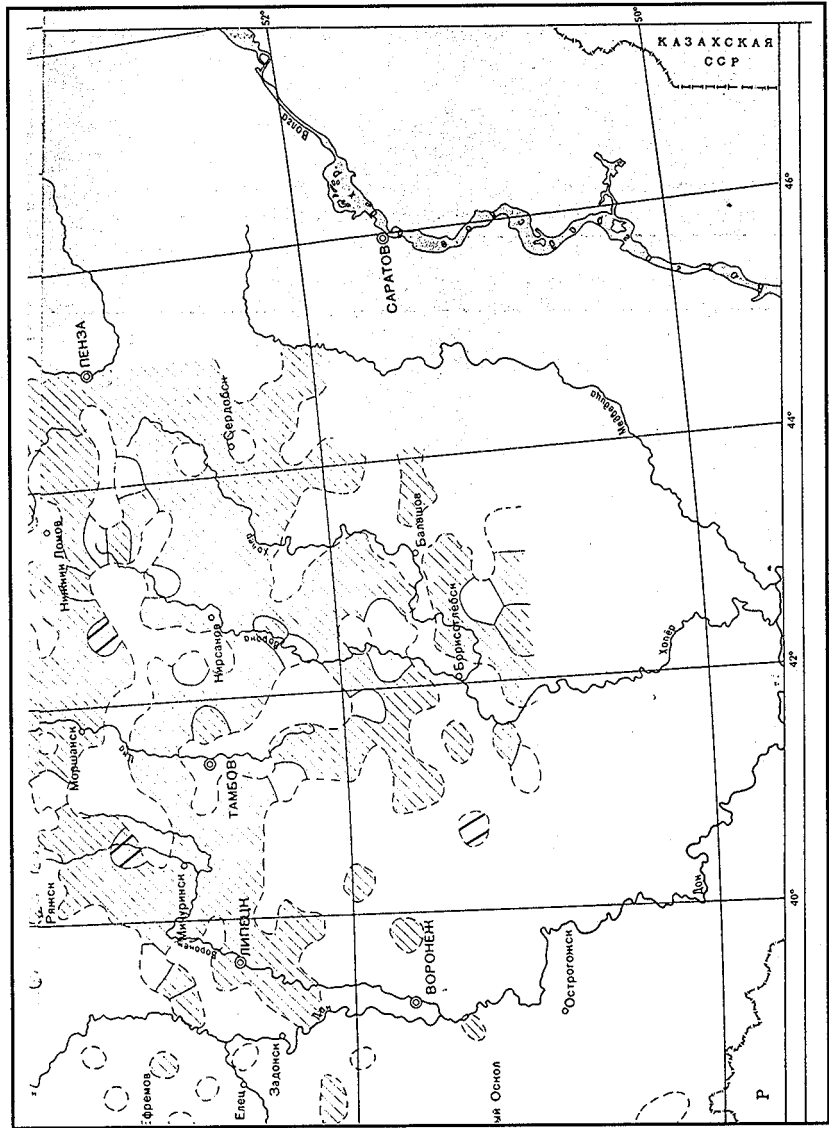
第 2 - 1 図

男性単数過去形-Л-での有力点再帰動詞小詞

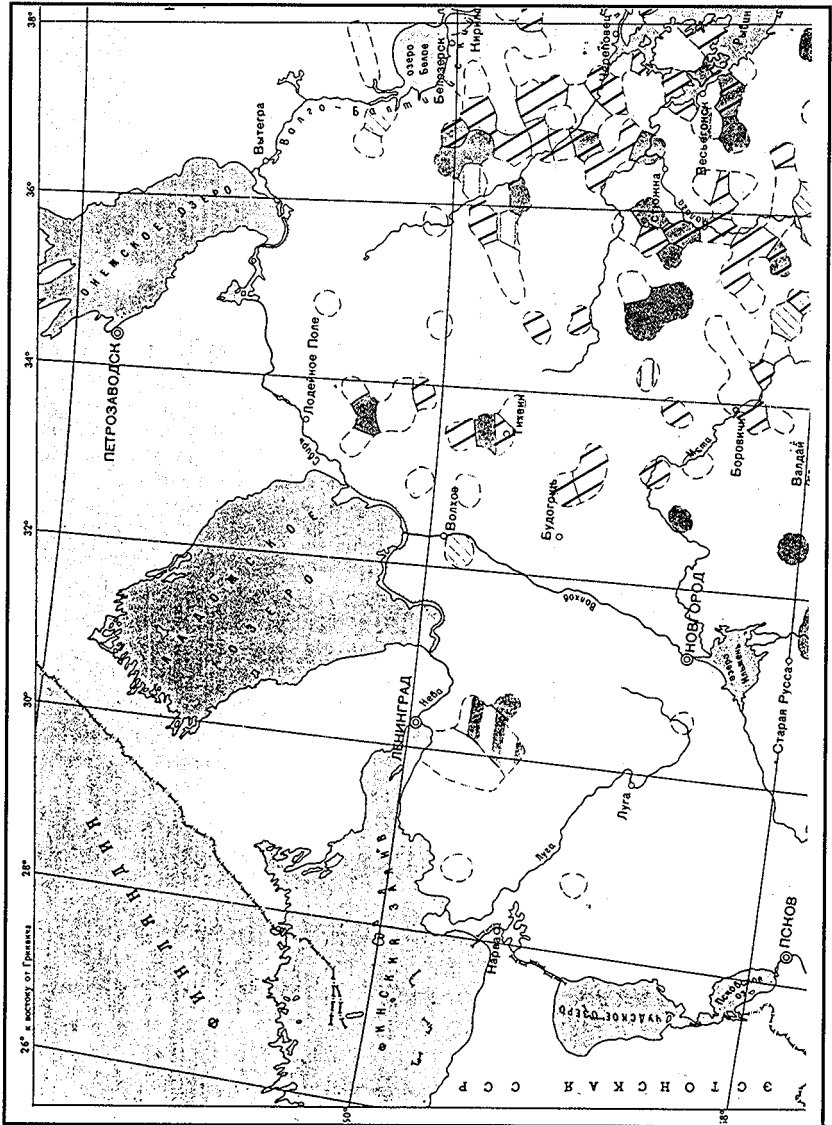
第 2 - 2 図

男性単数過去形 -П- での有力点再帰動詞小詞

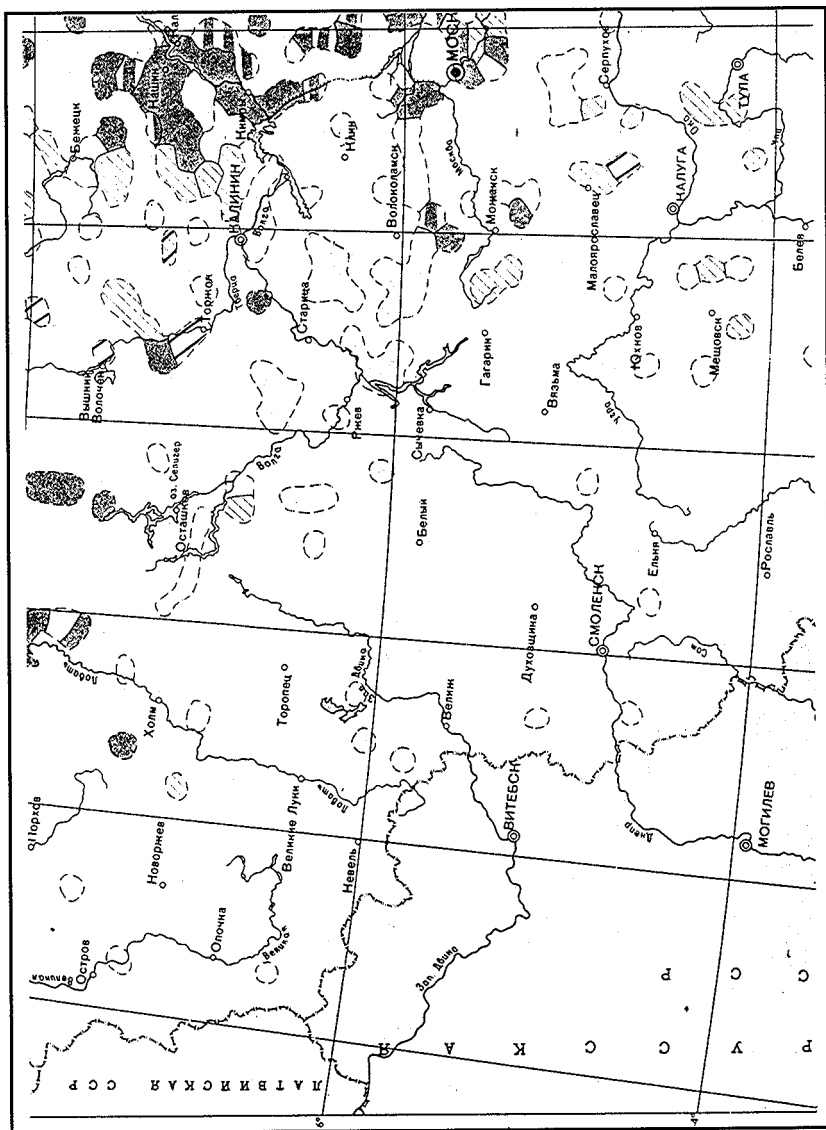
第 2 - 3 図

男性単数過去形 -И- での有力点再帰動詞小詞

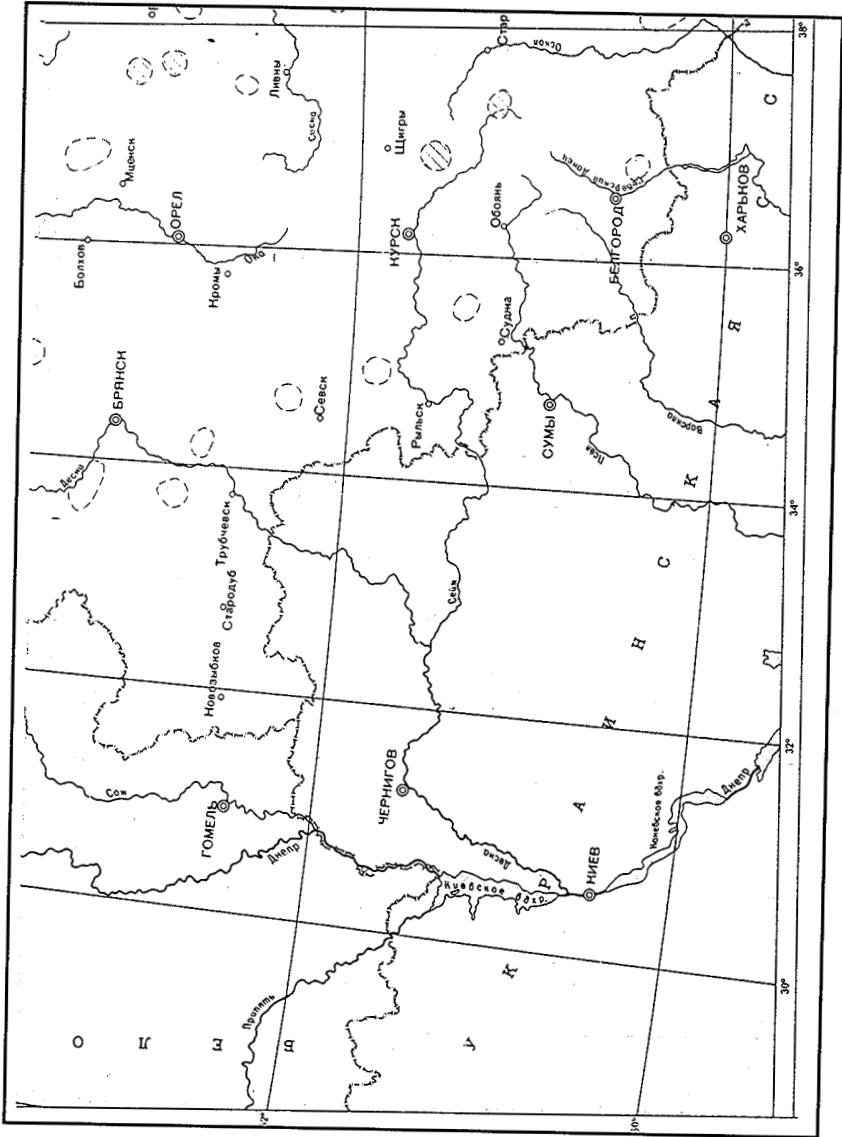
第 2 - 4 図

男性単数過去形 -JI- での有力点再帰動詞小詞

第 2 - 5 図

男性単数過去形 -И- での有力点再帰動詞小詞

第 2 - 6 図

男性単数過去形 -Л- での有力点再帰動詞小詞

凡 例

-<с'а>: *взял[с'а], родил[с'а]* и т.п.

-<с'и>: *взял[с'и], родил[с'и]* и т.п.

-<с'е>: *взял[с'е], родил[с'е]* и т.п.

-<с'о>: *взял[с'о], родил[с'о]* и т.п.

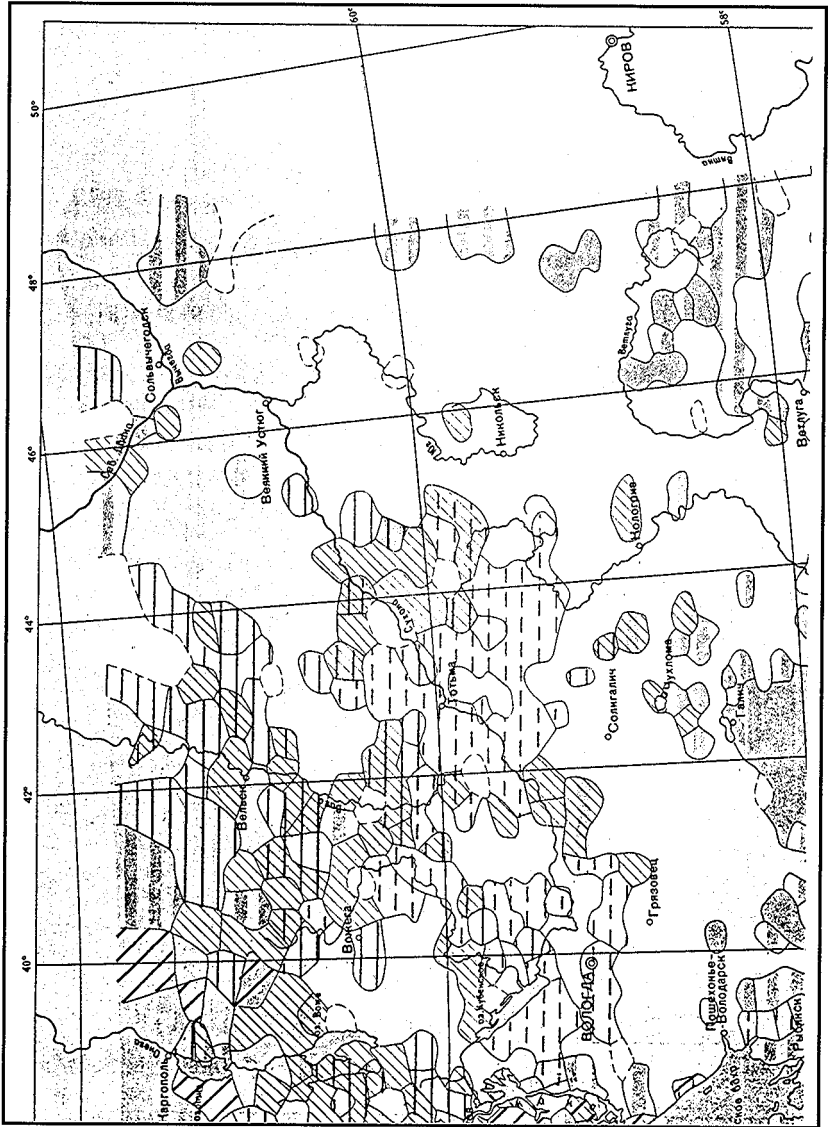

-<са>: *взял[са], родил[са]* и т.п.

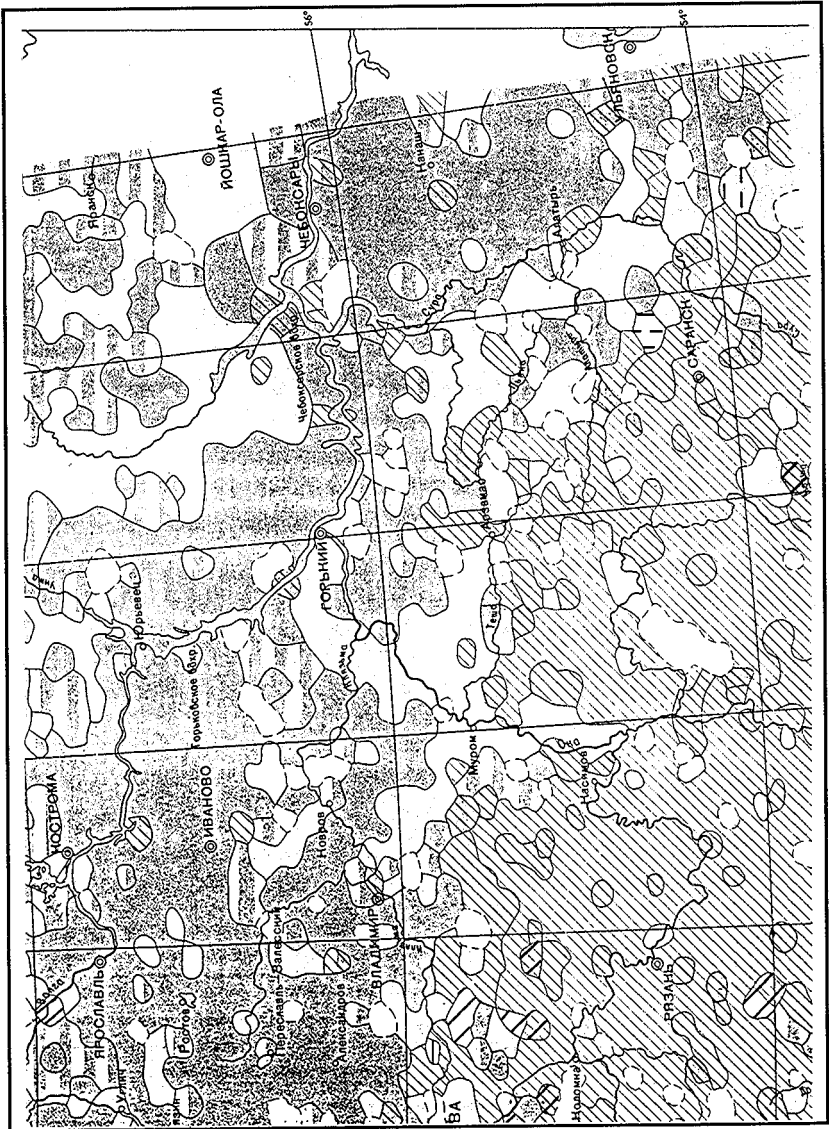
-<си>: *взял[си], родил[си]* и т.п.

男性単数過去形 -И- での無力点再帰動詞小詞

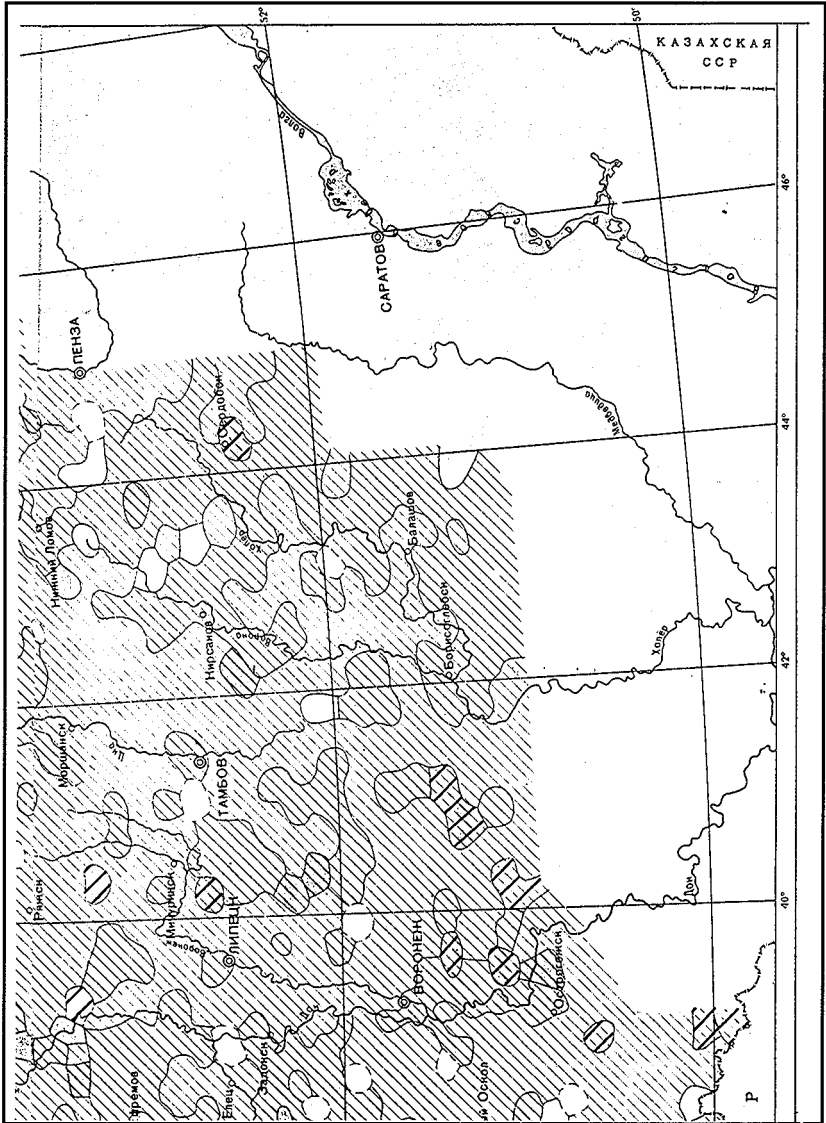
第 3 - 1 図

男性単数過去形 -П- での無力点再帰動詞小詞

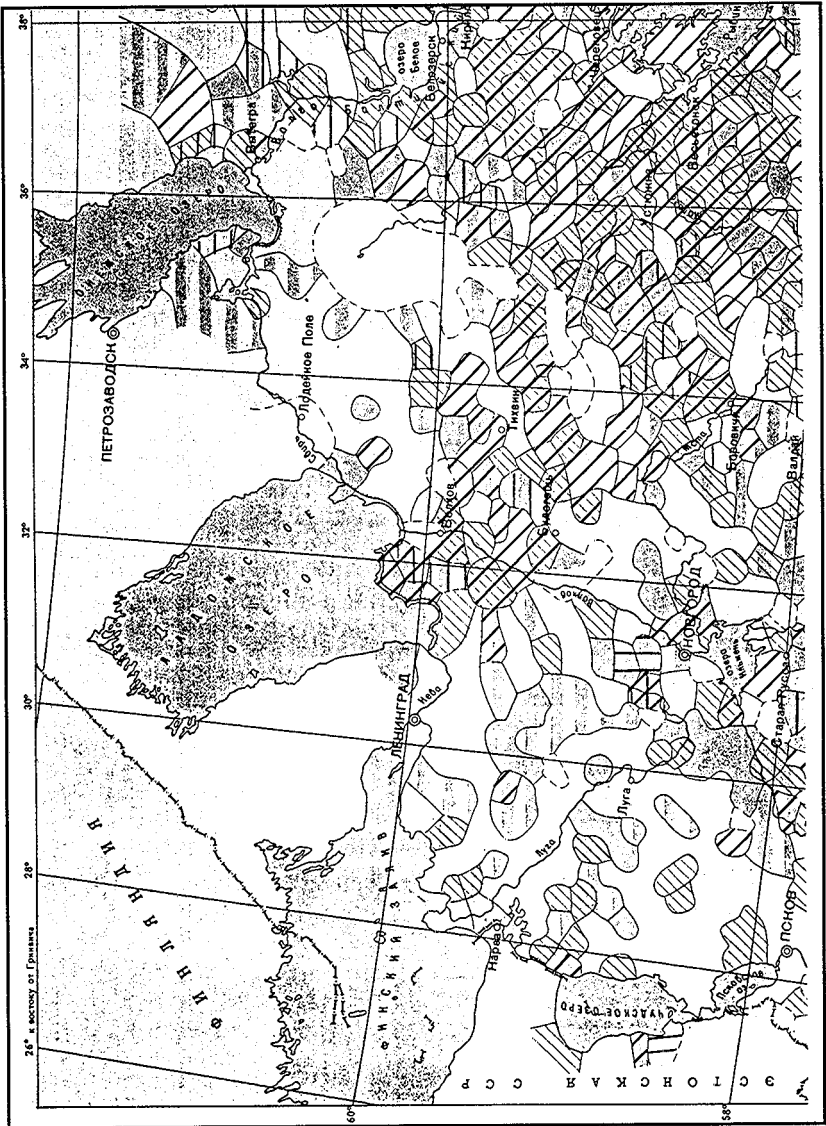
第3-2図

男性単数過去形 -II- での無力点再帰動詞小詞

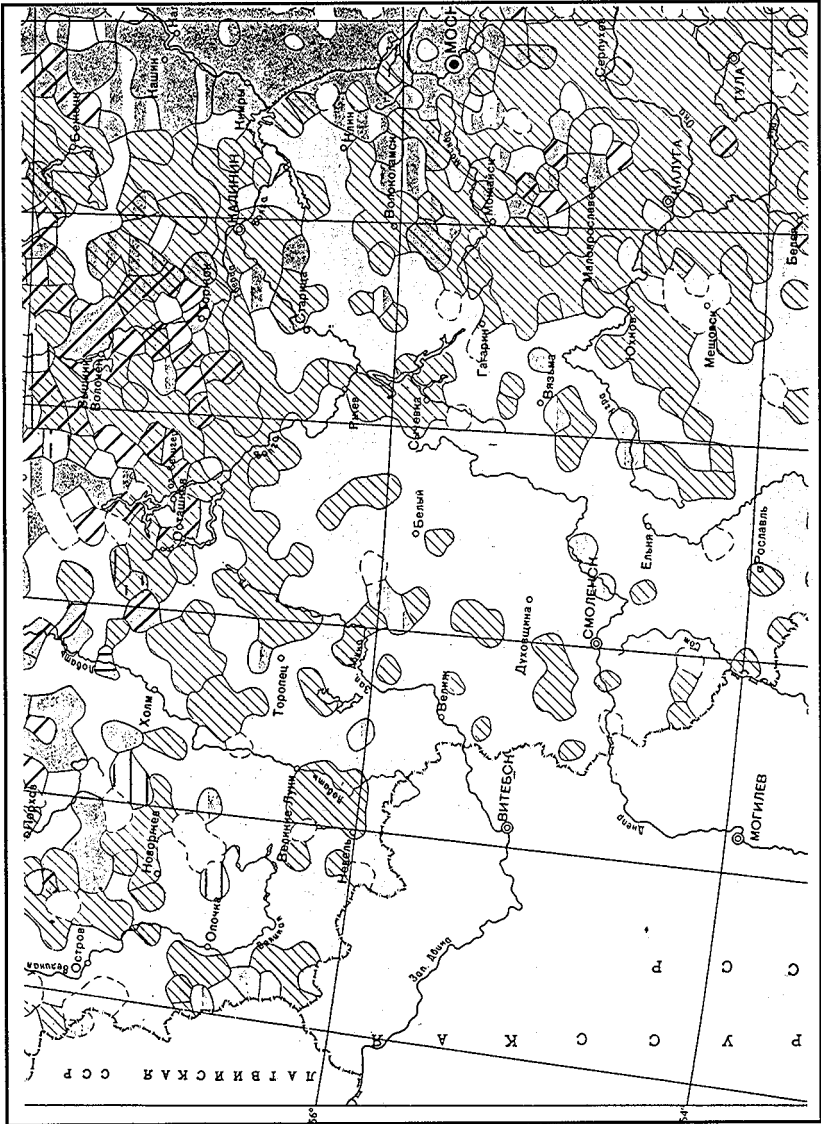
第 3 - 3 図

男性単数過去形-JI-での無力点再帰動詞小詞

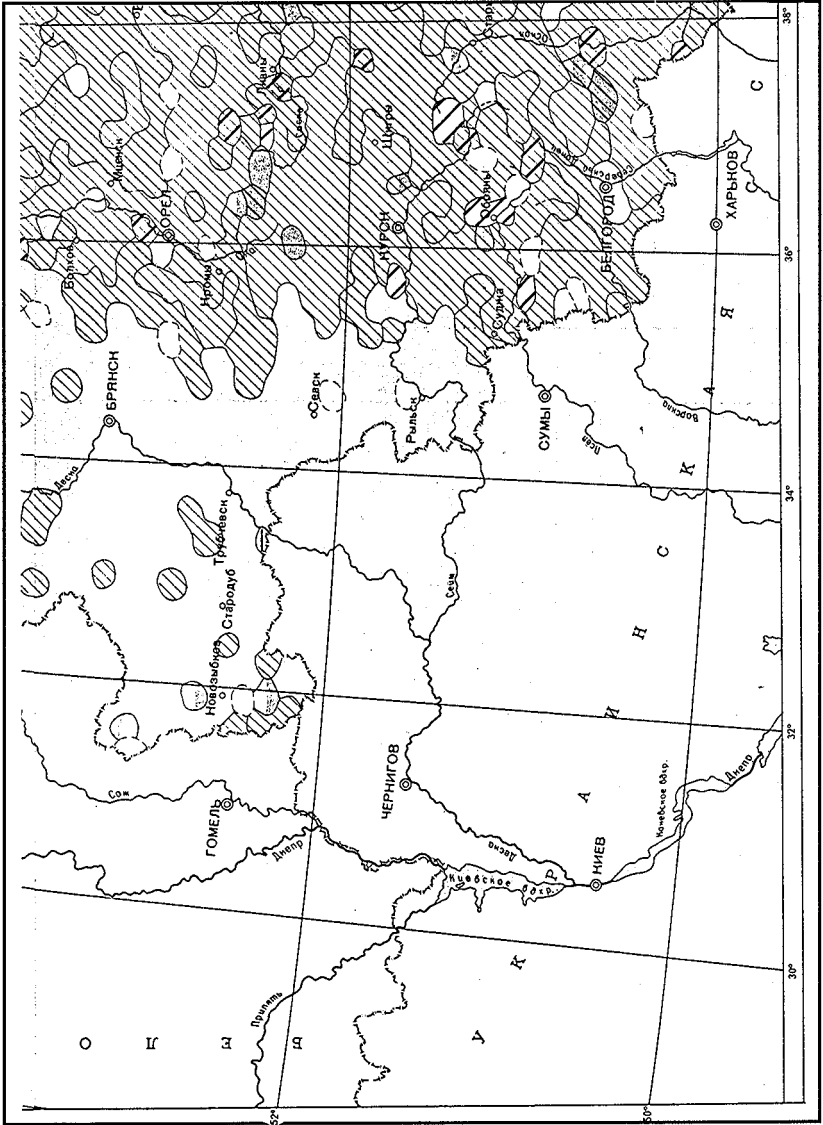
第3-4区

男性単数過去形 -JI- での無力点再帰動詞小詞

第3-5図

男性単数過去形 -Л-, での無力点再帰動詞小詞

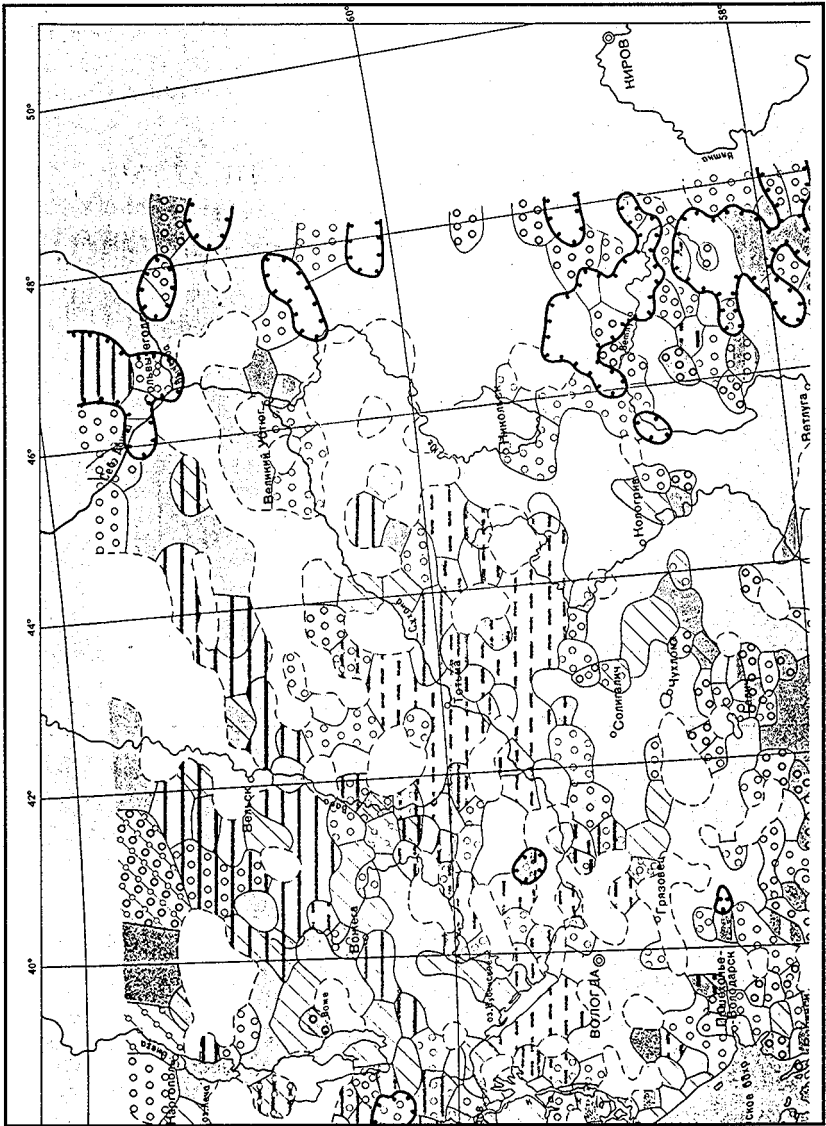
第 3 - 6 図

男性単数過去形-JI-での無力点再帰動詞小詞

凡 例

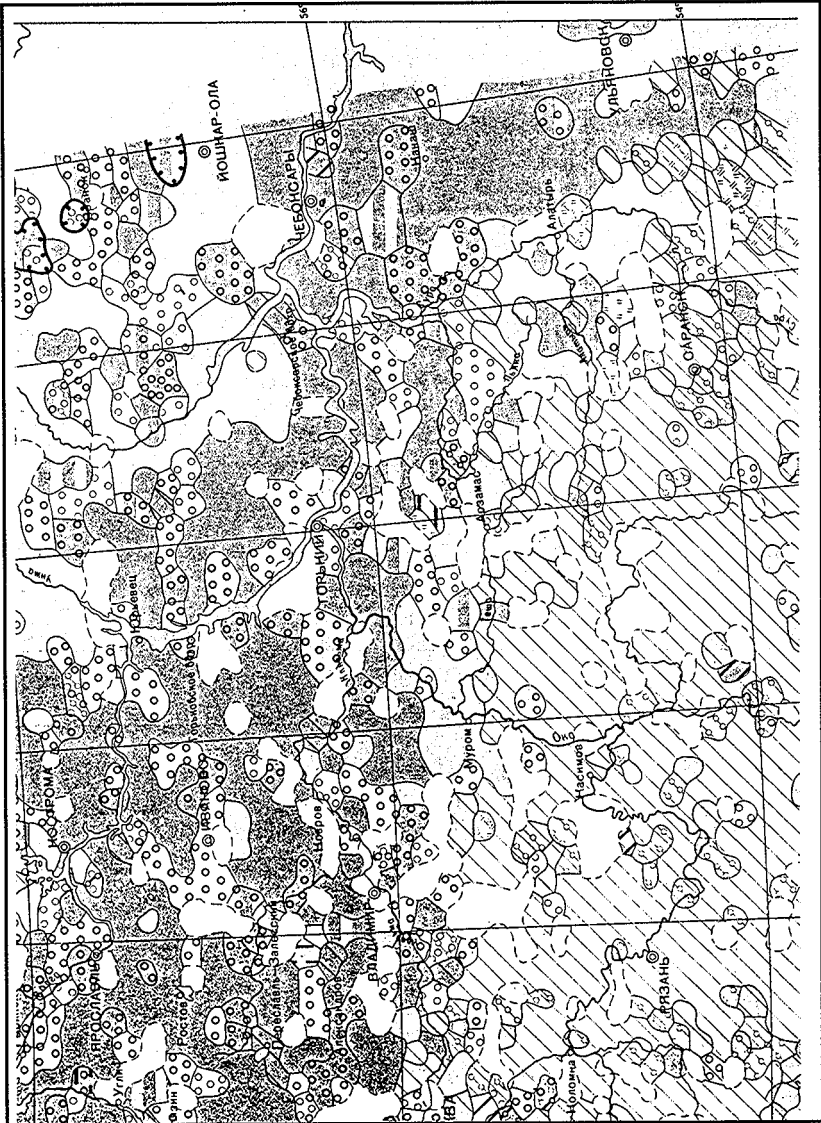
- -⟨с'а⟩: бо́л [с'а], ро́дил [с'а] и т.п.
- -⟨с'и⟩: бо́л [с'и], ро́дил [с'и] и т.п.
- -⟨с'е⟩: бо́л [с'е], ро́дил [с'е] и т.п.
- -⟨с'о⟩: бо́л [с'о], ро́дил [с'о] и т.п.
- -⟨са⟩: бо́л [са], ро́дил [са] и т.п.
- -⟨си⟩: бо́л [си], ро́дил [си] и т.п.
- -⟨се⟩: бо́л [се], ро́дил [се] и т.п.
- -⟨со⟩: бо́л [со], ро́дил [со] и т.п.

単数 2 人称形再帰動詞小詞

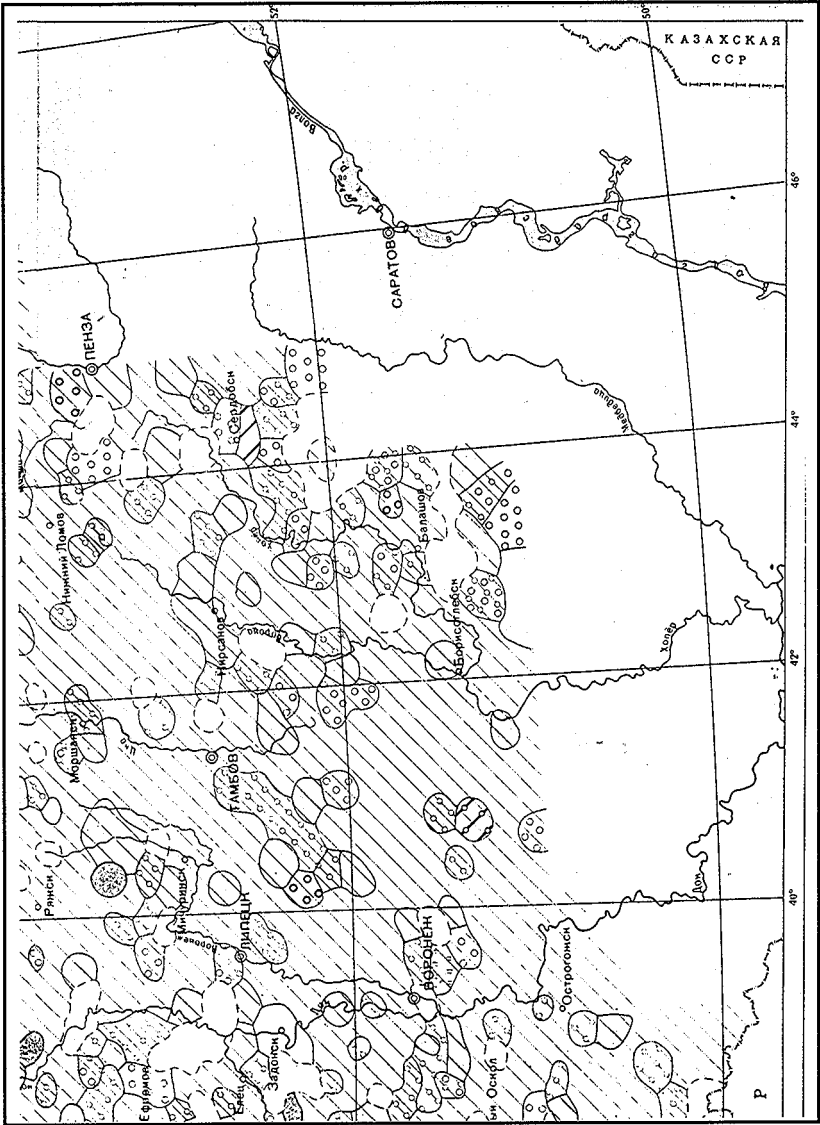
第 4 - 1 図

単数 2 人称形再帰動詞小詞

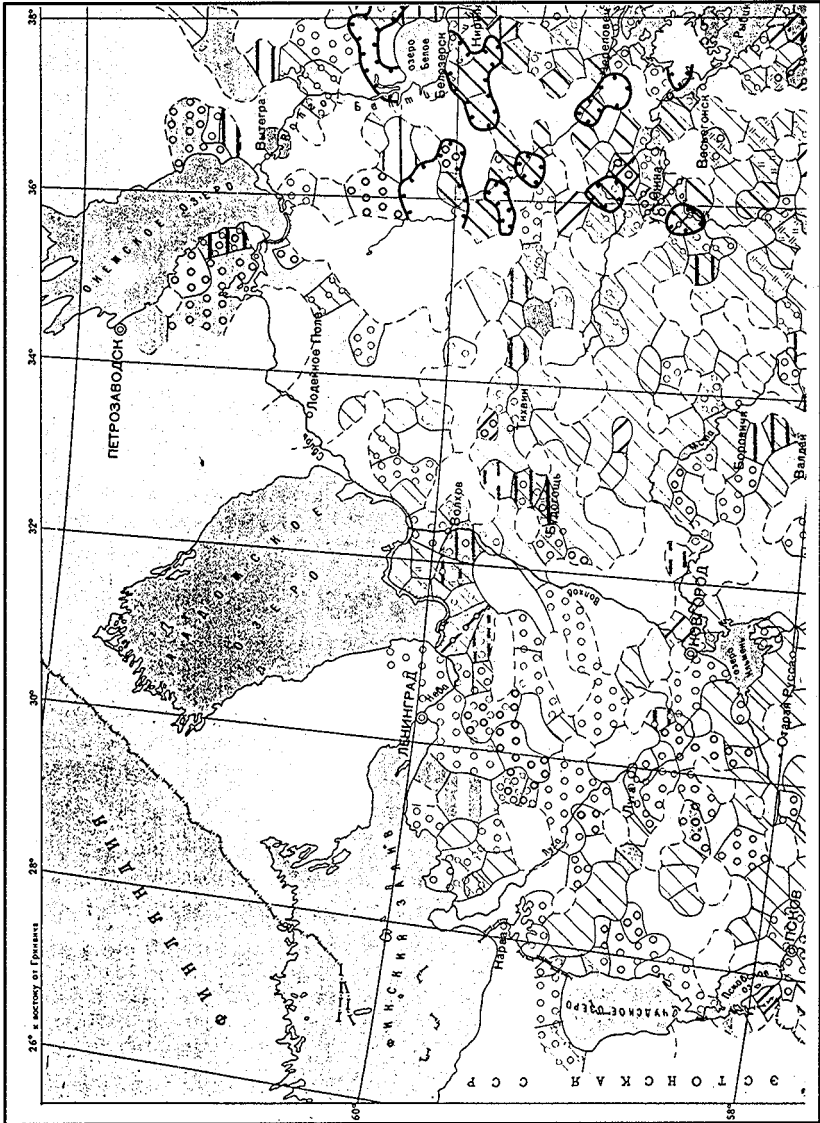
第4-2図

単数 2 人称形再帰動詞小詞

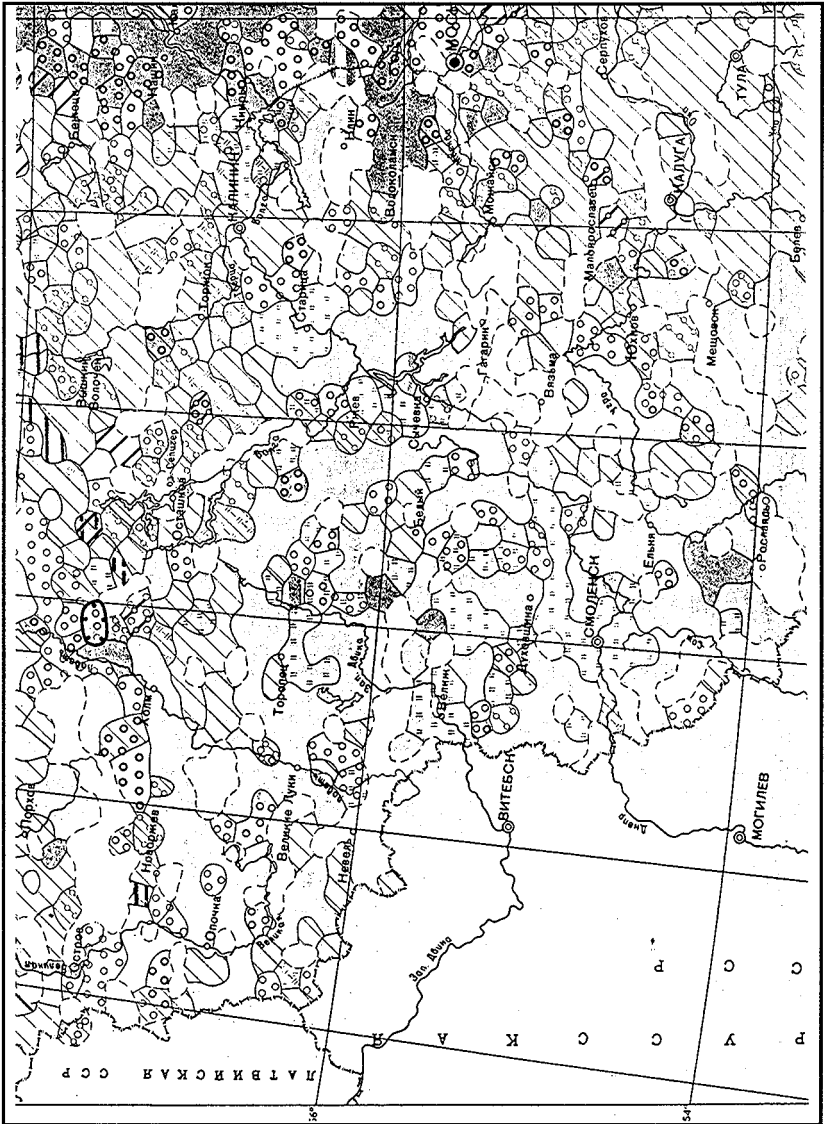
第 4 - 3 図

単数 2 人称形再帰動詞小詞

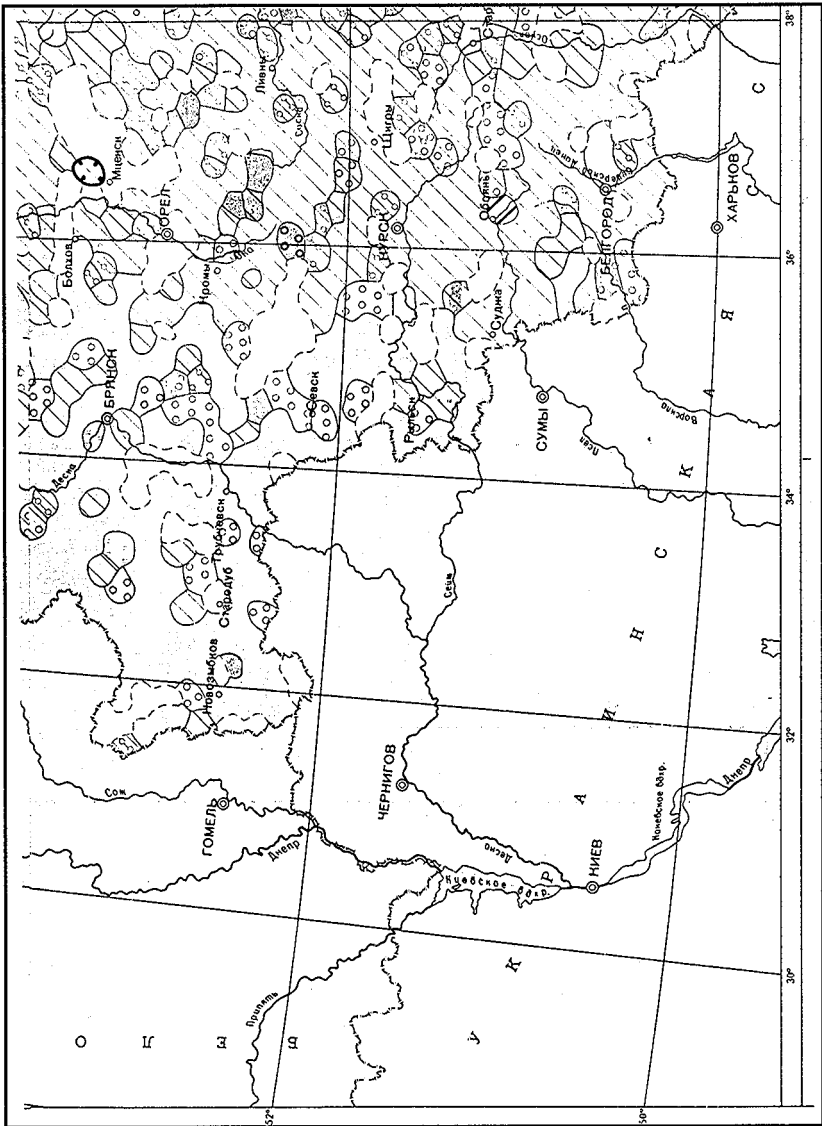
第 4 - 4 図

単数 2 人称形再帰動詞小詞

第 4 - 5 図

単数 2 人称形再帰動詞小詞

第 4 - 6 図

単数 2 人称形再帰動詞小詞

凡 例

-{шс'а}: боў[шс'а],
несё[шс'а] и т.п.

-{шса}: боў[шса],
несё[шса] и т.п.

-{с'с'а}: боў[с'с'а],
несё[с'с'а] и т.п.

-{сса}: боў[сса],
несё[сса] и т.п.

-{с'г'а}: боў[с'г'а],
несё[с'г'а] и т.п.

-{шс'и}: боў[шс'и],
несё[шс'и] и т.п.

-{шсы}: боў[шсы],
несё[шсы] и т.п.

-{с'с'и}: боў[с'с'и],
несё[с'с'и] и т.п.

-{ссы}: боў[ссы],
несё[ссы] и т.п.

-{с'г'и}: боў[с'г'и],
несё[с'г'и] и т.п.

-{шс'е}: боў[шс'е],
несё[шс'е] и т.п.

-{с'с'е}: боў[с'с'е],
несё[с'с'е] и т.п.

-{шс'о}: боў[шс'о],
несё[шс'о] и т.п.

-{с'с'о}: боў[с'с'о],
несё[с'с'о] и т.п.

-{ссо}: боў[ссо],
несё[ссо] и т.п.

-{шша}: боў[шша],
несё[шша] и т.п.

-{шшы}: боў[шшы],
несё[шшы] и т.п.

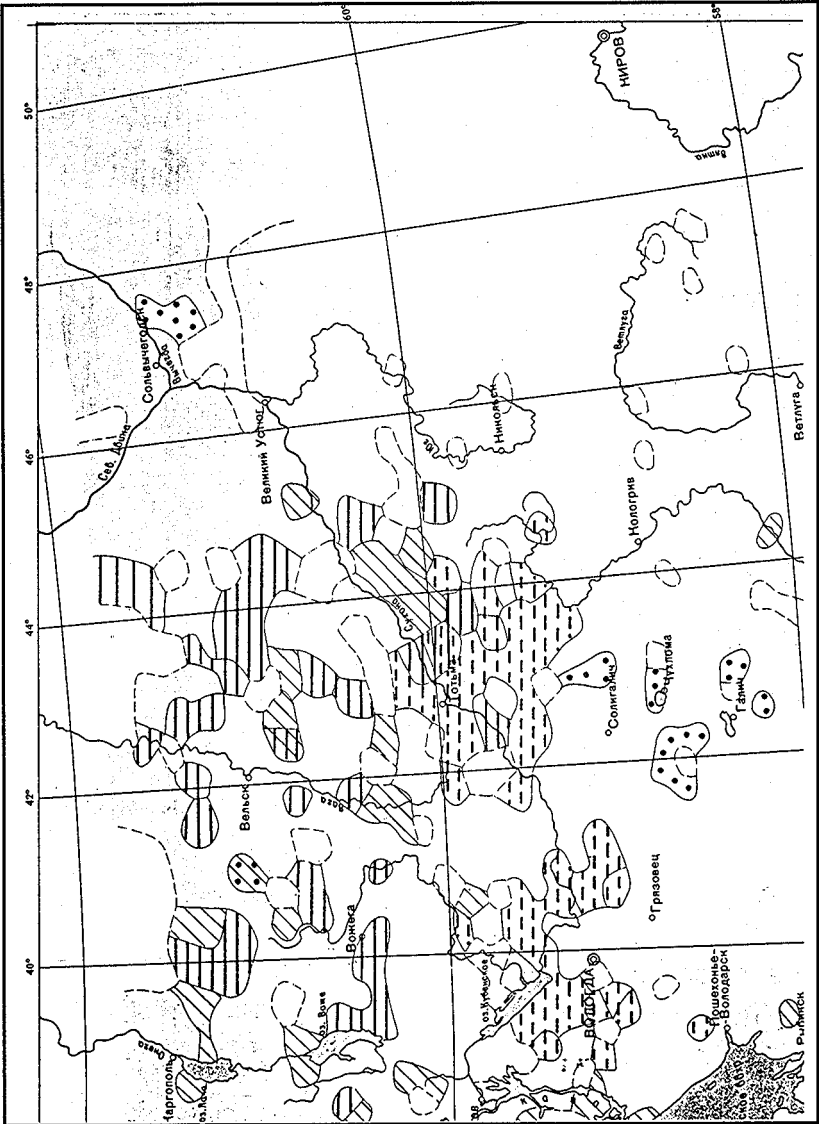

-{шше}: боў[шше],
несё[шше] и т.п.

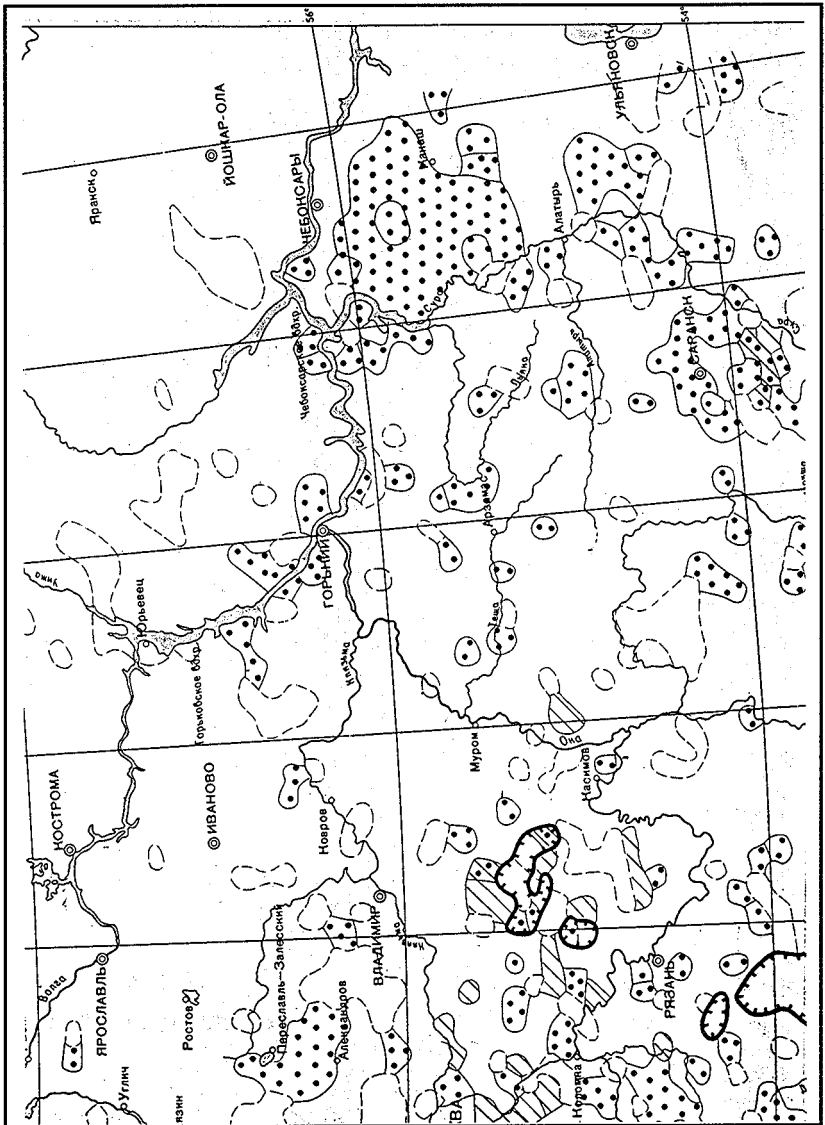
-{шшо}: боў[шшо],
несё[шшо] и т.п.

複数 3 人称形再帰動詞小詞

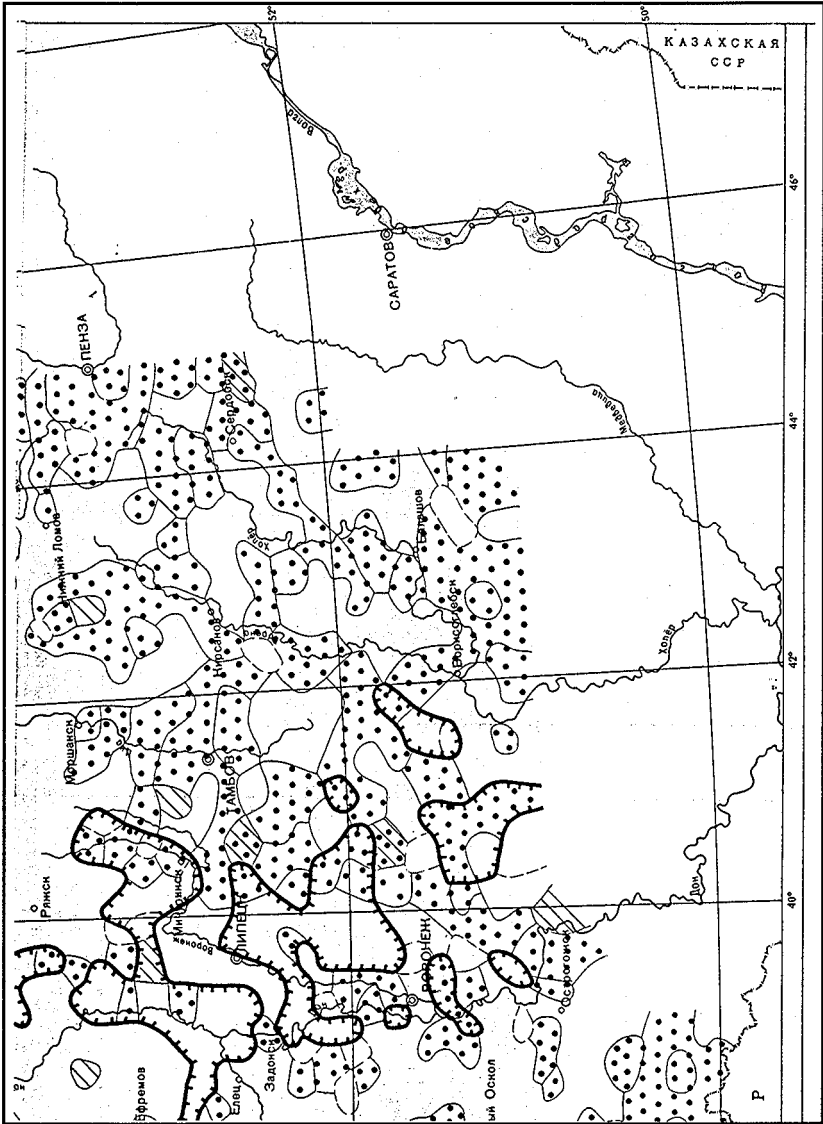
第 5 - 1 図

複数3人称形再帰動詞小詞

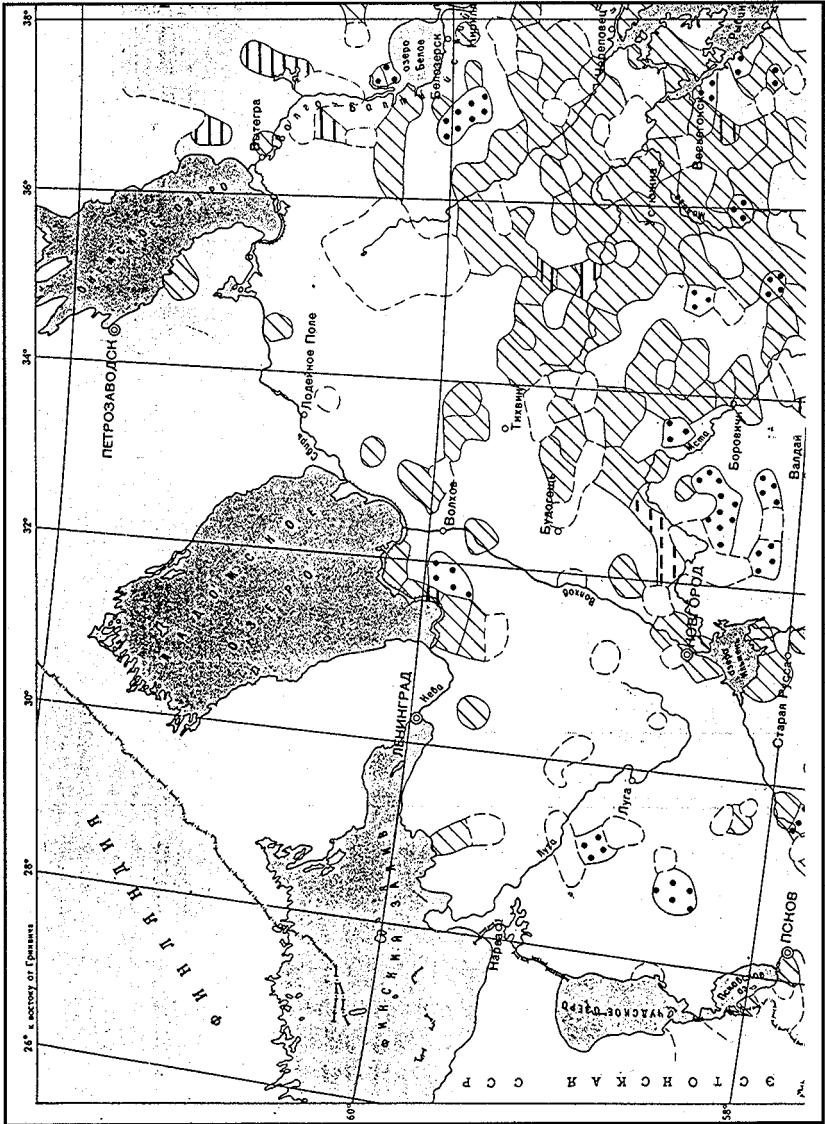
第5-2図

複数3人称形再帰動詞小詞

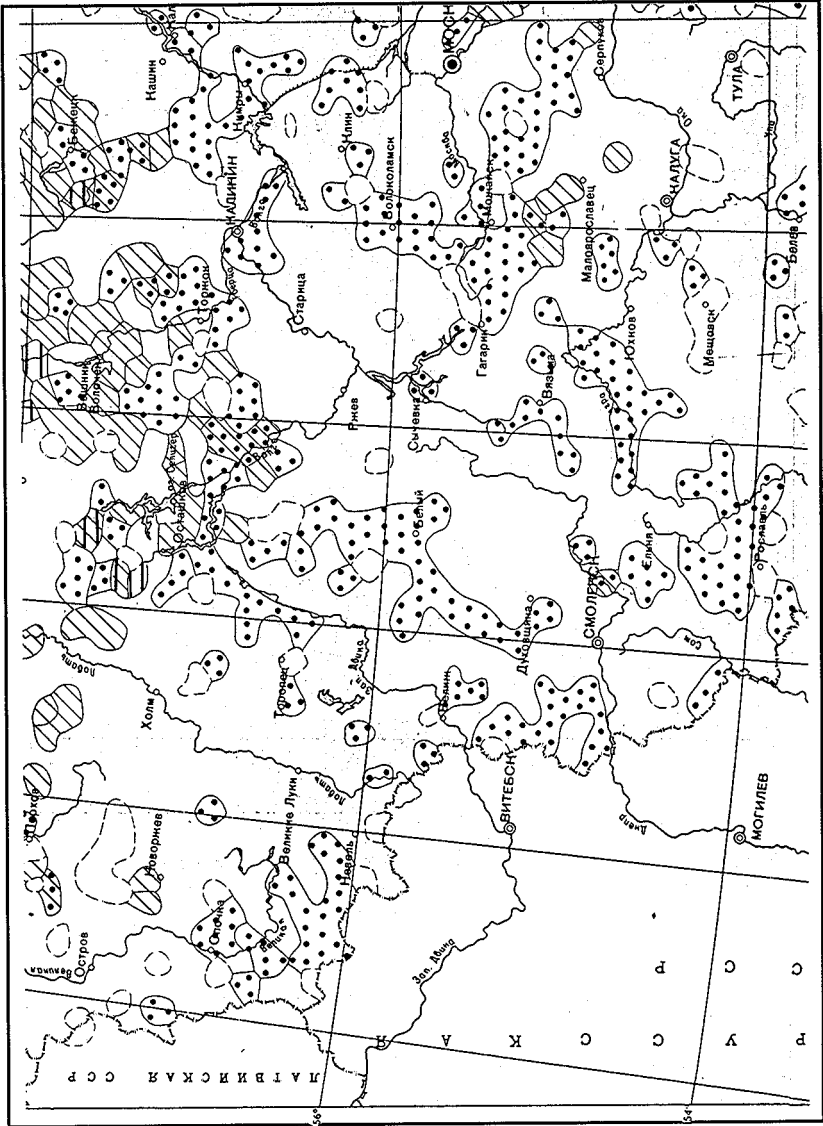
第5-3図

複数 3 人称形再帰動詞小詞

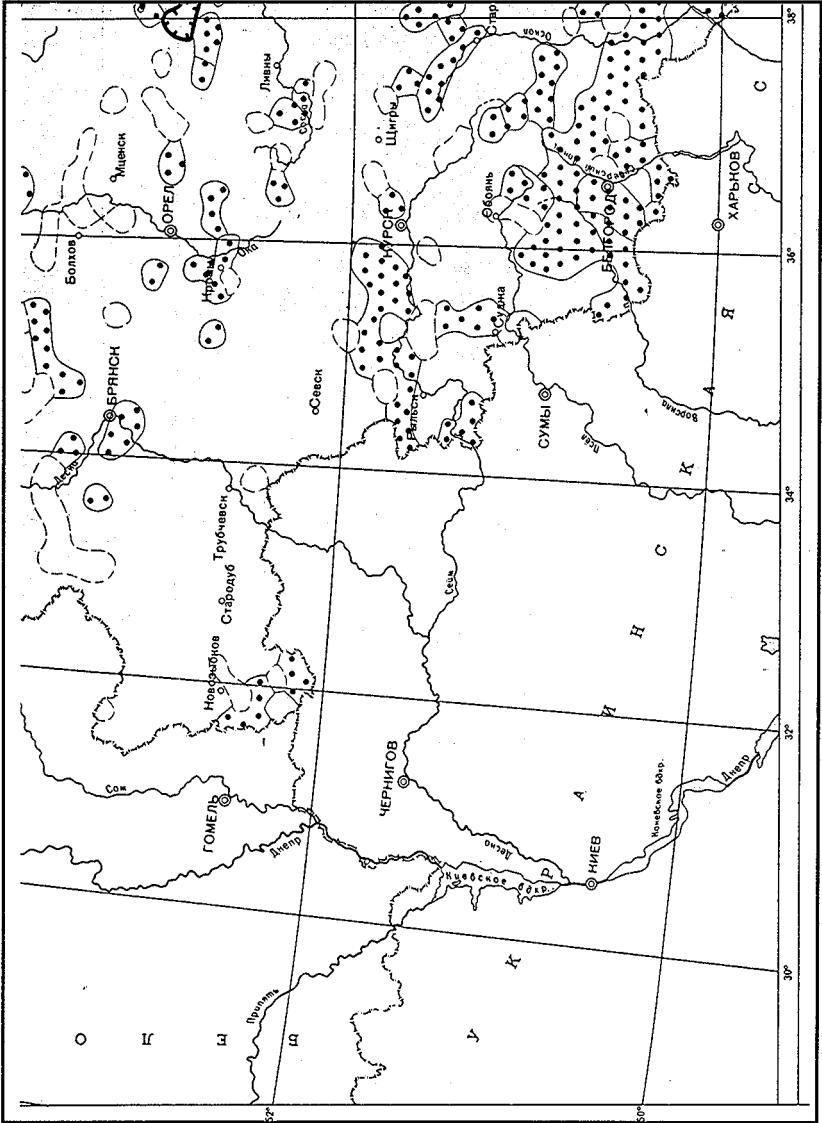
第 5 - 4 図

複数 3 人称形再帰動詞小詞

第 5 - 5 図

複数 3 人称形再帰動詞小詞

第 5 - 6 図

複数 3 人称形再帰動詞小詞

凡 例

-[тца] (или -[г'ц'а]): бо́я[тца], несú[тца] или бо́я[г'ц'а], несú[г'ц'а] и т.п.

-[туъ] (или -[г'ц'ъ]): бо́я[туъ], несú[туъ] и т.п.

-[тцы] (или -[г'ц'и]): бо́я[тцы], несú[тцы] и т.п.

-[туе] (или -[г'ц'е]): бо́я[туе], несú[туе] и т.п.

-[туо] (или -[г'ц'о]): бо́я[туо], несú[туо] и т.п.

人称語尾付加音素を伴う再帰動詞複数 3 人称諸形が顕著な地帯